

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2015
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α. Μεγάλη Ιδέα
- β. Μακεδονικός Αγώνας
- γ. Συμφωνία της Βάρκιζας.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Η πρώτη αντίδραση των μεγάλων δυνάμεων της Ευρώπης στην επανάσταση των Ελλήνων ήταν θετική.
- β. Ο Κριμαϊκός πόλεμος έληξε με την ήττα και την ταπείνωση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.
- γ. Το ανεπτυγμένο πιστωτικό σύστημα που διέθετε η Αγγλία ευνόησε τη Βιομηχανική Επανάσταση.
- δ. Το μέλλον της Ιαπωνίας, μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, κρίθηκε με τη συνθήκη ειρήνης του Αγίου Φραγκίσκου (1951).
- ε. Ο Γάλλος πρόεδρος Βαλερύ Ζισκάρ ντ΄ Εσταίν και ο Δυτικογερμανός καγκελάριος Χέλμουτ Σμιτ υποστήριξαν την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Τι γνωρίζετε σχετικά με τη δίκη της Νυρεμβέργης;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β2

- α. Ποια είναι τα βασικά όργανα του ΟΗΕ και τι γνωρίζετε γι' αυτά; (μονάδες 8)
- β. Για ποιο λόγο προβλέφθηκε το δικαίωμα βέτο και ποια η σημασία του για τη λειτουργία του ΟΗΕ; (μονάδες 7)

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας στοιχεία από τα κείμενα Α, Β και Γ, που σας δίνονται, και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α. στις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης της περιόδου 1929-1932 στις ΗΠΑ και την Ευρώπη. (μονάδες 13)
- β. στον αντίκτυπο της διεθνούς κρίσης στην οικονομία και την κοινωνία της Ελλάδας, κατά τη δεκαετία 1930-1940. (μονάδες 12)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

[...] Η κρίση πλήττει [σε διαφορετικό βαθμό], κάθε [κοινωνική] ομάδα και κάθε χώρα της Ευρώπης. Οι αγρότες υποφέρουν περισσότερο στις σιτοπαραγωγικές χώρες της ανατολικής Ευρώπης, όπου η πτώση των πωλήσεων και η μείωση των καλλιεργειών χειροτερεύουν τη θέση των αγρεργατών και επισπεύδουν την πτώχευση των μεγάλων γαιοκτημόνων. Οι μισθωτοί στον τομέα του εμπορίου και της βιομηχανίας πλήττονται από την κάμψη των μισθών, τον περιορισμό των ωρών εργασίας και ιδίως από την ανεργία. Στις χώρες με μεγάλο αριθμό ξένων μεταναστών, όπως η Γαλλία (3 εκατομμύρια ή 7% του πληθυσμού στα 1931), η οργή των εργατών διοχετεύεται συχνά σ' αυτούς τους «εσωτερικούς εχθρούς» που είχαν έρθει, είτε είναι Ιταλοί είτε Πολωνοί είτε Ισπανοί, «να πάρουν τη δουλειά των ντόπιων» και να μεταδώσουν «ανατρεπτικές ιδέες». Τέλος, οι μεσαίες τάξεις πλήττονται από τις υποτιμήσεις (εισοδηματίες), τις πτωχεύσεις και το μαρασμό του λιανικού εμπορίου (χειροτέχνες και μαγαζάτορες, έρμια του ανταγωνισμού των μεγάλων επιχειρήσεων) [...].

S. Berstein, P. Milza, *Ιστορία της Ευρώπης*, τ. 3, *Διάσπαση και ανοικοδόμηση της Ευρώπης 1919 έως σήμερα*, Αθήνα 1997, Αλεξάνδρεια, σ. 69.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

- Άκου, είπε το παλικάρι. Υπόθεσε πως γυρεύεις έναν άνθρωπο για τη δουλειά σου και πως παρουσιάζεται μονάχα ένας. Είσαι αναγκασμένος να του πλερώσεις όσα κι αν σου ζητήσει. Υπόθεσε όμως πως αντί ένας παρουσιάζονται εκατό.

Παράτησε χάμω το εργαλείο του. Τα μάτια του πήραν μια σκληρή έκφραση και η φωνή του γίνηκε διαπεραστική:

-Υπόθεσε πως εκατό άνθρωποι σου γυρεύουνε δουλειά. Υπόθεσε πως αυτοί οι εκατό άνθρωποι έχουν παιδιά και πως τα παιδιά τους πεινούν. Υπόθεσε πως με μια ψωροδεκάρα μπορείς ν' αγοράσεις ένα κουτί κουέικερ¹ για τα

¹ **κουέικερ**: δημητριακό, είδος διατροφής.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

παιδιά. Υπόθεσε πως, όσο να 'ναι κάτι αγοράζεις για τα παιδιά. Πρότεινέ τους να δουλέψουν για μια δεκάρα, ε, θα τους δεις να σκοτωθούνε αναμεταξύ τους ποιος θα πρωτοπάρει τη δουλειά. Ξέρεις πόσο μου πλερώνανε στην τελευταία δουλειά που ήμουν; Δεκαπέντε σέντσια την ώρα. Ενάμισι τάλαρο τις δέκα ώρες το μεροκάματο και δίχως να μπορώ να κοιμάμαι στο ίδιο το μέρος. Ήμουν αναγκασμένος να ξοδεύω για μπενζίνα για να πηγαίνω με το αυτοκίνητο.

Τζ. Στάινμπεκ, *Τα σταφύλια της οργής*, Αθήνα 1989, Ζαχαρόπουλος, σ. 374.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Καθώς δύο μόνον εμπορεύματα, ο καπνός και η σταφίδα, αποτελούσαν το 60-70% των συνολικών εξαγωγών, οι αποδόσεις τους επηρέαζαν σε μεγάλο βαθμό το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας. Μετά το 1929 κανένα τους δεν πήγαινε καλά και τα εξαγωγικά έσοδα μειώνονταν σταθερά μέχρι το 1933. Πιο εντυπωσιακή ήταν η κατακόρυφη πτώση στις πωλήσεις καπνού, καθώς οι Γερμανοί έμποροι, που επλήγησαν από την απότομη ύφεση στη χώρα τους, εξάντλησαν τα αποθέματά τους και μείωσαν τις νέες παραγγελίες. Μεταξύ 1929-1932 υποδιπλασιάστηκαν τα δραχμικά έσοδα από τις εξαγωγές καπνού. Καθώς ο καπνός δεν ήταν απλώς για την Ελλάδα η σημαντικότερη πηγή εξαγωγικών και φορολογικών εσόδων, αλλά επίσης είχε ζωτική πολιτική σημασία (αφού η βόρεια Ελλάδα ήταν από τους κυριότερους υποστηρικτές των Φιλελευθέρων), πρέπει να δούμε λεπτομερώς πώς έπληξε την οικονομία του καπνού η εξαγωγική κρίση και πώς επηρέασε τις διάφορες ομάδες που συμμετείχαν σ' αυτήν: το κράτος, τους παραγωγούς, τους εμπόρους και τους καπνεργάτες.

M. Mazower, *Η Ελλάδα και η οικονομική κρίση του Μεσοπολέμου*, στο *Ιστορία του νεότερου και του σύγχρονου κόσμου (από το 1815 έως σήμερα)*, Αθήνα 2014, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», σ. 107.

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα Α, Β και Γ, που σας δίνονται, και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:

- α. Ποιες ήταν οι ελληνικές διεκδικήσεις στο Συνέδριο Ειρήνης που συγκλήθηκε στο Παρίσι (Δεκέμβριος 1918) και ποιες διεθνείς συγκυρίες λειτούργησαν ευνοϊκά για την ικανοποίησή τους; (μονάδες 12)
- β. Ποια επιχειρήματα και ενέργειες της ελληνικής πλευράς ενίσχυσαν τη διαπραγματευτική της θέση στο Συνέδριο Ειρήνης; (μονάδες 6)
- γ. Ποιους όρους περιελάμβανε η Συνθήκη των Σεβρών και ποια η σημασία της για την Ελλάδα; (μονάδες 7)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Αναλυτικά ο ελληνικός πληθυσμός της δυτικής Μ. Ασίας και των νησιών, σύμφωνα με τους αριθμούς που παρουσίασε ο Βενιζέλος και που, όπως διευκρίνισε αργότερα στο Συμβούλιο των Δέκα, προέρχονταν από στατιστική του Οικουμενικού Πατριαρχείου το 1912, είναι ο ακόλουθος:

Βιλαέτι ¹ Αϊδινίου	622.810
Βιλαέτι Προύσας	278.421
Ανεξάρτητο σαντζάκι ² Ισμίτ	73.134
Ανεξάρτητο σαντζάκι Δαρδανελλίων	38.830
Τένεδος	3.752
Ίμβρος	8.125

Αξίζει να σημειωθεί ότι ιδιαίτερα πυκνός ήταν ο ελληνικός πληθυσμός στην πόλη της Σμύρνης, όπου στις παραμονές του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου σε σύνολο 350.000 περίπου κατοίκων οι Έλληνες ήταν 200.000. Η υψηλή αυτή αναλογία του ελληνικού στοιχείου αναγνωριζόταν και από τους Τούρκους και εκφραζόταν με την προσωνυμία «Γκιαούρ Ισμίρ» (Σμύρνη των Απίστων).

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. ΙΕ΄, Εκδοτική Αθηνών, 2008, σ. 111.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[...] Με μια μοναδική για έλληνα πολιτικό ικανότητα να επιχειρηματολογεί και να πείθει –συνήθως– ή να μην πείθει, χωρίς να κουράζει ή και να εξοργίζει το συνομιλητή του, να αναφέρεται σε κοινά συμφέροντα και όχι στα «ιστορικά δίκαια του ελληνισμού», να προβάλλει απόψεις και όχι συμπλέγματα, κατόρθωσε πράγματι να μεγιστοποιήσει τα πλεονεκτήματα που διέθετε ως σύμμαχος των νικητών. [...]

Η συνθήκη των Σεβρών υπήρξε προϊόν εξαιρετικά επιδέξιων χειρισμών της βενιζελικής διπλωματίας, αλλά και ευτυχών συγκυριών. Οι εύθραυστες ισορροπίες, ωστόσο, πάνω στις οποίες στηρίχτηκε η υπογραφή της, διέθεταν ένα μονιμότερο κέντρο στήριξης. Και αυτό δεν ήταν άλλο από τη συναντίληψη των δύο μεγάλων εταίρων της Entente για τα πράγματα της Εγγύς Ανατολής και το ρόλο της Ελλάδας στα πολεμικά δρώμενα ως εντολοδόχου της Αγγλίας, στην οποία οι Γάλλοι αναγνώριζαν την πρωτοκαθεδρία στην ευρύτερη περιοχή [...].

Γ. Γιαννουλόπουλος, *Εξωτερική πολιτική στο Ιστορία της Ελλάδας του 20^{ου} αιώνα, 1900 – 1922 Οι απαρχές*, τ. Α2, Αθήνα, Βιβλιόραμα, σσ. 129-130, 133.

¹ **βιλαέτι**: μεγάλη διοικητική περιφέρεια στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.

² **σαντζάκι**: διοικητική περιφέρεια στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, υποδιαίρεση του βιλαετίου.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Στην Ελλάδα η είδηση της υπογραφής μιας συνθήκης, που σήμαινε την πραγματοποίηση σε μεγάλο βαθμό της Μεγάλης Ιδέας, έγινε δεκτή με εκδηλώσεις ενθουσιασμού. Με την προσάρτηση των νέων εδαφών η χώρα αποκτούσε τη μεγαλύτερη έκτασή της στη νεώτερη ιστορία, 150.833 τετραγωνικά χιλιόμετρα (χωρίς τη ζώνη της Σμύρνης) και πληθυσμό που ξεπερνούσε τα 5,5 εκατομμύρια. Γινόταν κυριολεκτικά η Ελλάδα των «δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών». Μέσα στο κλίμα του πανηγυρισμού λίγοι συνειδητοποιούσαν πως η υπογραφή της ειρήνης ισοδυναμούσε για την Ελλάδα με συνέχιση του πολέμου. Περισσότερο ίσως από όλους ο Ελευθέριος Βενιζέλος ήταν σε θέση να γνωρίζει τις τεράστιες δυσκολίες που συνεπαγόταν η εφαρμογή των όρων της [...].

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. ΙΕ΄, Εκδοτική Αθηνών, 2008, σ. 142.

*Όλα τα κείμενα αποδόθηκαν σε μονοτονικό· διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία τους.

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

- 1. Στο εξώφυλλο** να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. **Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω** να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. **Στην αρχή των απαντήσεών σας** να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: 18.00.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α. Καρμπονάροι
- β. Σοβιέτ
- γ. Μεταπολίτευση.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Τα Επτάνησα αποδόθηκαν στην Ελλάδα το 1863 από τη Γαλλία.
- β. Το 1878, με τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου, την οποία επέβαλαν οι Ρώσοι στους Τούρκους, οι Βούλγαροι εξασφάλισαν προς στιγμήν τη «Μεγάλη Βουλγαρία».
- γ. Στις 17/30 Μαΐου 1913 υπογράφηκε στο Λονδίνο η Συνθήκη Ειρήνης, με την οποία τα Δωδεκάνησα παραχωρήθηκαν στην Ελλάδα.
- δ. Με τη Συνθήκη των Βερσαλλιών (28 Ιουνίου 1919) η Γερμανία έχασε την Αλσατία και τη Λορραίνη, τις οποίες προσάρτησε η Γαλλία.
- ε. Ο Αριστέιδης Μπριάν, ως υπουργός Εξωτερικών της Γαλλίας, πρότεινε στα τέλη της δεκαετίας του 1920, για πρώτη φορά σε επίπεδο πολιτικό, την ένωση της Ευρώπης σε ενιαίο διακρατικό σχήμα.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποιες συνθήκες οδήγησαν στην κατάρρευση της Κοινωνίας των Εθνών (ΚΤΕ) και ποιες περιστάσεις κατέδειξαν την αδυναμία της να ασκεί τον ρόλο της;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Να αναφερθείτε στο καθεστώς της «Αγγλοκρατίας» στην Κύπρο από το 1878 ως τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α) στη σύγκληση της Εθνοσυνέλευσης της Επιδαύρου και στο έργο της (μονάδες 13) και
- β) στη συμβολή των ιδεολογικών αρχών του Συντάγματος της Επιδαύρου στην ανεξαρτησία και στους θεσμούς του μελλοντικού ελληνικού κράτους (μονάδες 12).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Απόσπασμα από τη Διακήρυξη της Επιδαύρου (1821)

«Μετά μακράν δουλείαν ηναγκάσθημεν τέλος πάντων να λάβωμεν τα όπλα εις χείρας και να εκδικήσωμεν εαυτούς, και την Πατρίδα ημών, από μίαν τοιαύτην φρικτήν και ως προς την αρχήν αυτής άδικον τυραννίαν, ήτις ουδεμίαν άλλην είχεν ομοίαν [...].

Ο κατά των Τούρκων πόλεμος ημών, μακράν του να στηρίζεται εις αρχάς τινάς δημαγωγικάς και στασιώδεις, ή ιδιωφελείς μέρους τινός του σύμπαντος Ελληνικού Έθνους σκοπούς, είναι πόλεμος εθνικός, πόλεμος Ιερός, πόλεμος του οποίου η μόνη αιτία είναι η ανάκτησις των δικαίων της προσωπικής ημών ελευθερίας, της ιδιοκτησίας και της τιμής, τα οποία, ενώ την σήμερον όλοι οι ευνομούμενοι και γειτονικοί λαοί της Ευρώπης τα χαίρουσιν, από ημάς μόνον η σκληρά και απαραδειγμάτιστος των Οθωμανών τυραννία επροσπάθησε με βίαν ν' αφαιρέση και εντός του στήθους ημών να τα πνίξη[...].»

Πηγή: Βουλή των Ελλήνων, *180 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση*, Αθήνα 2001 στο *Ιστορία του νεότερου και του σύγχρονου κόσμου* (από το 1815 έως σήμερα), Γ΄ Γενικού Λυκείου και Δ΄ Εσπερινού Λυκείου Γενικής Παιδείας, ΙΤΥΕ Διόφαντος, Αθήνα 2013, σ. 30.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Περί των Γενικών Δικαιωμάτων των κατοίκων της Επικρατείας της Ελλάδος.

[...]

§γ΄ - Όλοι οι Έλληνες εισίν όμοιοι ενώπιον των νόμων άνευ τινός εξαιρέσεως ή βαθμού, ή κλάσεως, ή αξιώματος.

§δ΄ - Όσοι έξωθεν ελθόντες κατοικήσωσιν ή παροικήσωσιν εις την Επικράτειαν της Ελλάδος, εισίν όμοιοι με τους αυτόχθονας κατοίκους ενώπιον των Νόμων.

[...]

§στ΄ - Όλοι οι Έλληνες, εις όλα τα αξιώματα και τιμάς έχουσι το αυτό δικαίωμα· [...].

§ζ΄ - Η ιδιοκτησία, τιμή και ασφάλεια εκάστου των Ελλήνων, είναι υπό την προστασίαν των νόμων.

[...]

Αλεξάνδρου Σβώλου, *Η Συνταγματική Ιστορία της Ελλάδος*, Στοχαστής, Αθήνα 1972³, σ. 66.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Το Σύνταγμα της Επιδαύρου το οποίο [...] οι συντάκτες του το ονόμασαν επίσημα «Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος», εφαρμόστηκε μόνον εν μέρει: οι ανάγκες του εθνικο-απελευθερωτικού Αγώνα και η υποβόσκουσα και, κατά περιόδους, ανοιχτή διαμάχη δυτικόστροφων αφ' ενός και παραδοσιακότερων δυνάμεων αφ' ετέρου [...] εμπόδισαν την ομαλή λειτουργία του πολιτεύματος [...] Παρ' όλ' αυτά, το πρώτο Σύνταγμα της αναγεννημένης Ελλάδας λειτούργησε θετικά: στο μεν εσωτερικό της χώρας, εθίζοντας τους πρωταγωνιστές του Αγώνα στον πολιτικό διάλογο και την ανάγκη να αναζητούνται συμβιβαστικές λύσεις, σύμφωνα με στοιχειωδώς προκαθορισμένους διαδικαστικούς κανόνες· στη δε Ευρώπη, συγκεντρώνοντας την προσοχή και την επιδοκιμασία μιας φιλελεύθερης κοινής γνώμης και, ιδίως, μιας φιλελεύθερης διανόησης, οι οποίες, παρά τις διακηρύξεις των Αυλών περί του αντιθέτου, [...] δεν ήθελαν να πιστέψουν ότι το μήνυμα του 1789 είχε οριστικά ταφεί [...].

Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000, τ. 3^{ος}, Η Ελληνική Επανάσταση 1821-1832, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, σ. 176-177.

*Όλα τα κείμενα αποδόθηκαν σε μονοτονικό· διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία τους.

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α) στην παράδοση της Γερμανίας και της Ιαπωνίας το 1945 (μονάδες 10) και
- β) στη χρήση της ατομικής βόμβας τον ίδιο χρόνο και στις αντιδράσεις Αμερικανών και Ιαπώνων γι' αυτή (μονάδες 15).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

«Ο Τρούμαν βρίσκεται στη θάλασσα, επάνω στο καταδρομικό “Αουγκούστα”. [...] Την προηγούμενη είχε δώσει από τον θάλαμο επιχειρήσεων του “Αουγκούστα” τη διαταγή να χρησιμοποιηθεί η ατομική βόμβα. Πέρασε το πρωινό του περιμένοντας, σεργιανίζοντας στο κατάστρωμα της πρύμνης, ακούγοντας την ορχήστρα του πλοίου· έπειτα πήγε να καθίσει στην τραπεζαρία του θωρηκτού, για να γευματίσει μαζί με το πλήρωμα. Εκεί ακριβώς ένας υπασπιστής τού φέρνει το τηλεγράφημα που αναγγέλλει την έκρηξη της Χιροσίμα: “Αποτελέσματα επιτυχή από κάθε άποψη. Ορατά αποτελέσματα ανώτερα παντός πειράματος”. Στα “Απομνημονεύματά” του ο Τρούμαν θα δώσει πανηγυρικό τόνο στις αντιδράσεις του. Στην πραγματικότητα, πετά από χαρά. “Παιδιά, τους ρίξαμε μία βόμβα που ισοδυναμεί με 20.000 τόνους νιτρογλυκερίνης!”. Οι ναύτες ξεσπούν σε επευφημίες. Ο έλεγχος της συνειδήσεως, το άλγος και οι τύψεις που αναμιγνύονται με τον θρίαμβο είναι μια πλαστή ιστορική αναπαράσταση.

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

Είναι αλήθεια ότι μερικοί άνθρωποι, ανάμεσα σ' αυτούς και ο Αϊζενχάουερ*, επέκριναν αυθόρμητα τη χρησιμοποίηση της βόμβας, θεωρώντας πως δεν ήταν απαραίτητη για να γονατίσει η Ιαπωνία. Αλλά η τεράστια πλειοψηφία δε βλέπει στην εμφάνιση του νέου όπλου, παρά το γρήγορο τέλος του πολέμου και την οικονομία αίματος που εξασφαλίζει. Εξάλλου, εκείνοι που την κατηγορούσαν, γιατί έπεσε στη Χιροσίμα, θα την επευφημούσαν αν έπεφτε στο Βερολίνο».

* Αϊζενχάουερ: αρχηγός του αμερικανικού στρατού κατά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ρεϋμόν Καρτιέ, *Ιστορία του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου*, τ. Β΄, 1942-1945, Πάπυρος, Αθήνα 1995, σ. 564-565, στο *Ιστορία του νεότερου και του σύγχρονου κόσμου* (από το 1815 έως σήμερα), Γ΄ Γενικού Λυκείου και Δ΄ Εσπερινού Λυκείου Γενικής Παιδείας, ΙΤΥΕ Διόφαντος, Αθήνα 2013, σ. 127-128.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Χιροσίμα (6 Αυγούστου 1945)

...Ξαφνικά μια εκτυφλωτική λάμψη μ' έκανε να τιναχτώ, το σπίτι μπροστά μας άρχισε να τρέμει και, σε μερικά λεπτά, σωριαζόταν σε ερείπια μέσα σ' ένα σύννεφο από σκόνη. Γύρω μας κι άλλα κτίρια κατέρρεαν σαν τραπουλόχαρτα. Φλόγες ξεπήδησαν από τα χαλάσματα κι άρχισαν να φουντώνουν με τη βοήθεια ενός ανέμου που γινόταν όλο και σφοδρότερος... Είδα να παρελαύνουν από μπροστά μου ανθρώπινες σκιές, που έμοιαζαν με λιτανεία φαντασμάτων. Μερικές απ' αυτές φαίνονταν να υποφέρουν από πόνους φρικτούς και βάδιζαν με τα χέρια τεντωμένα. Αυτές οι μορφές μου προξένησαν ιδιαίτερη περιέργεια. Τέλος κατάλαβα ότι ήταν άνθρωποι φρικιαστικά καμένοι που ήθελαν να αποφύγουν την οδυνηρή επαφή των χεριών τους με τα πληγωμένα πλευρά τους... Οι σιωπηλοί δρόμοι ήταν γεμάτοι από πτώματα. Η Χιροσίμα δεν ήταν πια μια πόλη, αλλά μια φλογισμένη έρημος.

Μισιχίκο Χασίγια, *Ημερολόγιο της Χιροσίμα* στο Β. Σκουλάτου, Ν. Δημακοπούλου, Σ. Κόνδη, *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη*, τ. Γ΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1984, σ. 264.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

«Τελικά οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν αυτές που έριξαν τις δύο πρώτες ατομικές βόμβες στην Ιαπωνία τον Αύγουστο του 1945, ενώ καθεμιά από αυτές κατέστρεψε μια πόλη μεσαίου μεγέθους σκοτώνοντας παράλληλα 130.000 άτομα μονομιάς. Χρησιμοποιούμενες από μία δύναμη εκτός Ευρώπης εναντίον μίας άλλης τέτοιας δύναμης με στόχο τον τερματισμό τής μεταξύ τους σύγκρουσης, στην οποία οι Ευρωπαίοι είχαν παίξει μόνο βοηθητικό ρόλο, σηματοδότησαν το τέλος εποχής της παγκόσμιας ευρωπαϊκής κυριαρχίας, που είχαν εγκαινιάσει τα ταξίδια του Κολόμβου και του Vasco da Gama πριν [από] πεντακόσια σχεδόν χρόνια. Σηματοδότησαν

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

επίσης το τέλος της εποχής του μαζικού πολέμου, των συγκρούσεων κατά τις οποίες οι πλήρως κινητοποιημένοι πληθυσμοί των βιομηχανικών χωρών είχαν αφιερώσει όλη τους την ενέργεια για την καταστροφή των εχθρών τους. Μέσα σε διάστημα μερικών ετών θα αναπτύσσονταν τα θερμοπυρηνικά όπλα, που καθένα τους θα εμπεριείχε περισσότερη καταστρεπτική ισχύ από εκείνη που είχε χρησιμοποιήσει η ανθρωπότητα σε ολόκληρη την ιστορία της, με πυραύλους που θα μπορούσαν ανά πάσα στιγμή να τους εξαπολύσουν εναντίον οποιουδήποτε σημείου της επιφάνειας της γης.[...]

Michael Howard, *Ο Ρόλος του Πολέμου στη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία*, Ποιότητα, Αθήνα 2000, σ. 234-235 (βιβλίο του καθηγητή).

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα Ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: 18.00.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 5ΗΣ ΑΠΟ 5 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2013

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Σύμβαση των Στενών
- β. Νοεμβριανά
- γ. Υπερδυνάμεις (μεταπολεμικά)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να αντιστοιχίσετε τα αξιώματα των ηγετών (Στήλη Α) με τα ονόματά τους (Στήλη Β). Στη Στήλη Α περισσεύουν δύο αξιώματα ηγετών.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας	α. Λόυντ Τζορτζ
2. Αρχιδούκας της Αυστρίας	β. Φραγκίσκος Φερδινάνδος
3. Πρόεδρος των Η.Π.Α.	γ. Γεώργιος Στρέιτ
4. Υπουργός Εξωτερικών των Η.Π.Α.	δ. Παναγής Τσαλδάρης
5. Πρωθυπουργός της Μ. Βρετανίας	ε. Γούντροου Ουίλσον
6. Πρωθυπουργός της Ελλάδας	
7. Αρχηγός των Ες - Ες	

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποιες ήταν οι μεταρρυθμίσεις του Χαρίλαου Τρικούπη στην πολιτική ζωή, τη διοίκηση και την οργάνωση των ενόπλων δυνάμεων της χώρας;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Να παρουσιάσετε την πορεία του Κινήματος των Αδεσμεύτων μέχρι και τη δεκαετία του 1980.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται παρακάτω και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε:

- α) τις πρώτες αντιδράσεις της οθωμανικής κυβέρνησης στην Επανάσταση του 1821 και τα αποτελέσματά τους (μονάδες 13) και

ΤΕΛΟΣ 1ΗΣ ΑΠΟ 4 ΣΕΛΙΔΕΣ

β) τη στάση των Ευρωπαίων στην Ελληνική Επανάσταση, από την έναρξή της μέχρι και τη ναυμαχία του Ναβαρίνου (μονάδες 12).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

[Απόσπασμα από το σουλτανικό έγγραφο της καταδίκης του Γρηγορίου Ε΄]

«[...] Χρέος τῶν ἀρχηγῶν τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μου διαφόρων λαῶν εἶναι νὰ ἐπαγρουπνῶσι νύκτα καὶ ἡμέραν τοὺς ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν των, νὰ παρατηρῶσι τὴν διαγωγὴν των καὶ ν' ἀνακαλύπτωσι καὶ ἀναφέρωσιν εἰς τὴν κυβέρνησίν μου τὰς ἀθεμίτους πράξεις των. Οἱ δὲ πατριάρχαι, ὡς ἀρχηγοὶ τῶν ῥαγιαδῶν ζώντων ἐν ἀσφαλείᾳ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς αὐτοκρατορικῆς μου ἐξουσίας, ὀφείλουν νὰ ἦναι ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἀνεπίληπτοι, τίμιοι, πιστοὶ καὶ εἰλικρινεῖς. Ἔχοντες δὲ τὰς ἀρετὰς ταύτας ὀφείλουν, ὁσάκις παρατηρήσουν κακὰς κλίσεις τοῦ λαοῦ των, νὰ τὰς ἐμποδίζωσι δι' ἀπειλῶν καὶ συμβουλῶν, ἢ, ἂν ἀναγκαῖον, καὶ διὰ ποινῶν κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς θρησκείας των, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ φαίνωνται εὐγνώμονες ἐν μέρει πρὸς τὴν ὑψηλὴν Πύλην δι' ἧς ἀπολαμβάνουν χάριτας καὶ ἐλευθερίας ὑπὸ τὴν ἀγαθοποιὸν σκιάν της.

Ἄλλ' ὁ ἄπιστος πατριάρχης τῶν Ἑλλήνων, ὁ δώσας ἄλλοτε δείγματα τῆς εἰς τὴν ὑψηλὴν Πύλην ἀφοσιώσεώς του, ἀδύνατον νὰ θεωρηθῆ ἄλλότριος τῶν στάσεων τοῦ ἔθνους του, ἧς διάφοροι κακότεροιοι καὶ ἀναίσθητοι, παρασυρόμενοι ὑπὸ χιμαιρικῶν καὶ διαβολικῶν ἐλπίδων, διήγειραν· καὶ χρέος του ἦτο νὰ διδάξῃ τοὺς ἀπλοῦς, ὅτι τὸ τόλμημα ἦτο μάταιον καὶ ἀτελεσφόρητον».

Σπ. Τρικούπης, *Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως*, τ. Α΄, Ἀθῆναι: εκδ. Χρ. Γιοβάνης, ²1978, σ. 82-83.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

[Γνώμη του Ε. Κινέ, γάλλου συγγραφέα, για το Ναβαρίνο]

«Τὴν ἀπαρχὴ τῆς ἐθνικῆς ζωῆς τους οἱ Ἕλληνες, που συχνὰ τους κατηγοροῦν πως τὴν ἀπόχτησαν ἀπὸ εὐεργεσία, τὴ χρωστάνε στον ἴδιο τον εαυτό τους. Στάθηκε ἔργο των χερῶν τους. Ἡ Ευρώπη ἐπενέβη ἔπειτα ἀπὸ ἐφτά μονάχα χρόνια, ὅταν πια χόρτασε τὸ θέαμα τῆς σφαγῆς».

Θέματα Νεότερης καὶ Σύγχρονης Ἱστορίας ἀπὸ τις πηγές, Γ΄ Λυκείου, δέσμη γ΄-δ΄, Ἀθῆνα: ΟΕΔΒ, ¹⁷1997, σ. 242.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ΄

[Γνώμη του Π. Λεμπρέν για το Ναβαρίνο]

«Ἡ μάχη του Ναβαρίνου στάθηκε κατόρθωμα των λαῶν. Ὁ ἀλαλαγμὸς τῆς Νίκης που μας ἐρχεται ἀπὸ τὸ Αἰγαῖο εἶναι ἴσως ὁ πρῶτος που ἔπειτα ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνες οἱ λαοὶ δέχτηκαν με κοινὴ συμπάθεια. Τα κανόνια του

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

Ναβαρίνου άνοιξαν μια καινούρια περίοδο, αναγγέλλοντας το θριαμβευτικό ανέβασμα της κοινής γνώμης που υψώνεται πάνω από τους θρόνους και γίνεται για πρώτη φορά αληθινή βασίλισσα, έχοντας στη διάθεσή της στόλους και κανόνια και δίνοντας διαταγές σε ναυάρχους».

Θέματα Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας από τις πηγές, Γ΄ Λυκείου, δέση γ΄-δ΄, Αθήνα: ΟΕΔΒ, ¹⁷1997, σ. 242.

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται παρακάτω και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε:

- α) την επεκτατική πολιτική της ναζιστικής Γερμανίας στην Ευρώπη, από τον Μάρτιο του 1936 έως και τον Μάρτιο του 1939 (μονάδες 13) και
- β) τις αντιδράσεις των άλλων ευρωπαϊκών δυνάμεων στην πολιτική αυτή κατά την ίδια περίοδο (μονάδες 12).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

Απόσπασμα από ομιλία του Χίτλερ στο Αθλητικό Μέγαρο του Βερολίνου, 26 Σεπτεμβρίου 1938

« Ενώπιόν μας τίθεται το τελευταίο πρόβλημα που μπορεί να επιλυθεί και θα επιλυθεί. Είναι η τελευταία εδαφική διεκδίκηση που έχω στην Ευρώπη, αλλά είναι μια διεκδίκηση στην οποία θα επιμείνω και την οποία, Θεού θέλοντος, θα επιτύχω [...]. Σχετικά με το ζήτημα των Σουδητών Γερμανών (εννοεί τους Γερμανούς της Τσεχοσλοβακίας), η υπομονή μου τελείωσε πια! Έκανα στον κύριο Μπένες (τον πρόεδρο της Τσεχοσλοβακίας) μια προσφορά που δε συνίσταται σε τίποτε άλλο παρά στην εκπλήρωση της υπόσχεσης που ο ίδιος έδωσε . Η απόφαση τώρα βρίσκεται στα χέρια του. Ειρήνη ή Πόλεμος! Ή θα δεχθεί αυτή την προσφορά και θα δώσει επιτέλους την ελευθερία στους Γερμανούς ή θα πάμε και θα πάρουμε μόνοι μας αυτή την ελευθερία».

M. J. Cohen and J. Major, *History in Quotations*, London: Cassell, 2004, σ. 824, στο: *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου κόσμου (από το 1815 έως σήμερα)*, Γ΄ Τάξη Γενικού Λυκείου και Δ΄ Τάξη Εσπερινού Λυκείου, Γενικής Παιδείας, Αθήνα: ΟΕΔΒ, 2007, σ. 113.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

[Η πολιτική του «κατευνασμού»]

«[...] Η διαφορά της πολιτικής του κατευνασμού του Τσάμπερλαιν από εκείνη των προγενεστέρων του συνίσταται στο ότι οι τελευταίοι πίστευαν πως θα μπορούσαν να «κατευνάσουν» τον Χίτλερ ενθαρρύνοντας τις ορέξεις του προς ανατολάς, προς τη Σοβιετική Ένωση. Αυτό, όχι μόνο δεν θα αποδυνάμωνε αλλά θα ενίσχυε τη θέση της Βρετανίας, καθώς θα ενέπλεκε τις δύο δυνάμεις – Γερμανία και Σοβιετική Ένωση – σε μια τιτάνια σύγκρουση, από την οποία και οι δύο πλευρές θα έβγαιναν εξουθενωμένες ανεξάρτητα από την έκβαση. Αντίθετα, ο κατευνασμός του Τσάμπερλαιν αποδυνάμωνε τη Βρετανία, καθώς η υποχωρητικότητά του απέναντι στον Χίτλερ ενθάρρυνε τον τελευταίο σε πιο τολμηρές κινήσεις που τελικά

ΤΕΛΟΣ 3ΗΣ ΑΠΟ 4 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

καθιστούσαν τη Βρετανία υποχείριο της ναζιστικής Γερμανίας. Όπως παραστατικά γράφει ένας ιστορικός, η πολιτική κατευνασμού του Τσάμπερλαιν έδινε την ευκαιρία στον Χίτλερ “να μαδήσει την Ευρώπη σαν μια αγκινάρα, φύλλο προς φύλλο” εωσότου φτάσει στο νοστιμότερο μέρος της, στο “le fond d’ artichaut” (την καρδιά της αγκινάρας), δηλαδή τη Βρετανία».

Π. Τσακαλογιάννης, *Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία. Από τη Βασίλλη στο τείχος του Βερολίνου (1789-1989)*, τ. Β΄ (1890-1989), Αθήνα: Βιβλιοπωλείο της «Εστίας», ³2003, σ. 266.

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο και να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 18.15.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΤΡΙΤΗ 12 ΙΟΥΝΙΟΥ 2012

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Τριπλή Συμμαχία - Τριπλή Συνεννόηση (Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος)
- β. Τρίτη Διεθνής
- γ. Χάρτης του Ατλαντικού

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να αντιστοιχίσετε τα ονόματα των ηγετών (Στήλη Α) με τη χώρα στην οποία έδρασαν (Στήλη Β). Στη Στήλη Β περισσεύουν τρία ονόματα χωρών.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Νέλσον Μαντέλα	α. Κούβα
2. Ίντιρα Γκάντι	β. Πολωνία
3. Γκαμάλ Αμπντέλ Νάσερ	γ. Γερμανία
4. Χάρυ Τρούμαν	δ. Νότια Αφρική
5. Βόιτσεχ Γιαρουζέλσκι	ε. Ινδία
	στ. ΗΠΑ
	ζ. Αίγυπτος
	η. Σοβιετική Ένωση

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Να παρουσιάσετε τις επιδιώξεις και τις επιτυχίες που σημείωσαν τα εθνικά κινήματα των Σέρβων και των Μολδαβών-Βλάχων (Ρουμάνων) ως το 1878.

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

Να αναφέρετε τις κυριότερες πολιτικές εξελίξεις που σημειώθηκαν στην Ελλάδα μετά τη Συνθήκη της Λωζάννης μέχρι την επάνοδο του Ελευθερίου Βενιζέλου στην εξουσία (1928).

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται παρακάτω και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφέρετε τους στόχους και την έκβαση των εθνικών και φιλελεύθερων κινημάτων στην Αμερικανική Ήπειρο και στην Ιταλική Χερσόνησο κατά το πρώτο τέταρτο του 19^{ου} αι.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

[Ο όρκος των Καρμπονάρων (απόσπασμα)]

«Τα σύνορα των ιδιοκτησιών θα εξαλειφθούν, όλες οι ιδιοκτησίες θα συναποτελέσουν κοινό πλούτο και η μία και μοναδική πατρίδα, η ευγενέστερη από τις μητέρες, θα προμηθεύει τροφή, παιδεία και εργασία σε όλο το σώμα των αγαπημένων και ελεύθερων παιδιών της. Αυτή είναι η λύτρωση στην οποία θα καταφύγουν οι συνετοί. Αυτή είναι η αληθινή αναδημιουργία της Ιερουσαλήμ. Αυτό είναι το μανιφέστο¹ και η αναπόφευκτη απόφαση του Υπέρτατου Όντος».

M. J. Cohen - J. Major, *History in Quotations*, Λονδίνο: Cassel, 2004, σ. 547, *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου κόσμου (από το 1815 έως σήμερα)*, Βιβλίο Καθηγητή, Αθήνα: ΟΕΔΒ, 2007, σ. 21.

¹ μανιφέστο: γραπτή διακήρυξη με πολιτικοκοινωνικό περιεχόμενο.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

**[Ο επαναστάτης Σ. Μπολιβάρ κατά των Ισπανών
αποικιοκρατών]**

«Η επιτυχία θα στέψει τις προσπάθειές μας, γιατί η μοίρα της Αμερικής έχει αμετάκλητα παγιωθεί. Ο δεσμός που τη συνέδεε με την Ισπανία κόπηκε... Το μίσος που η Χερσόνησος (εννοείται η Ιβηρική) μας ενέπνευσε είναι μεγαλύτερο κι απ' τον ωκεανό (ενν. τον Ατλαντικό) που μας χωρίζει. Θα ήταν λιγότερο δύσκολο να ενώσει κανείς τις δύο ηπείρους από το να συμφιλιώσει τα πνεύματα των δύο χωρών... Υποφέραμε τα πάντα στα χέρια αυτής της αφύσικης μητριάς, της Ισπανίας. Το παραπέτασμα έχει πια σκιστεί σε κομμάτια. Μπορούμε τώρα να αντικρύσουμε το φως· θέλουν όμως να μας ξαναβυθίσουν στο σκοτάδι. Οι αλυσίδες μας έσπασαν και ελευθερωθήκαμε. Αλλά οι εχθροί μας θέλουν να μας σκλαβώσουν πάλι. Για τον λόγο αυτό η Αμερική (ενν. η Λατινική Αμερική) αγωνίζεται απελπισμένα, και σπάνια η απελπισία δεν στέφεται από τη νίκη».

M. J. Cohen - J. Major, *History in Quotations*, Λονδίνο: Cassel, 2004, σ. 545, *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου κόσμου (από το 1815 έως σήμερα)*, Βιβλίο Καθηγητή, Αθήνα: ΟΕΔΒ, 2007, σ. 21.

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε τις εξελίξεις του Κυπριακού Ζητήματος από το δημοψήφισμα του 1950 μέχρι και την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της Κύπρου.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

[Ψήφισμα της Παγκυπρίου Εθνοσυνελεύσεως (23 Ιουλίου 1954) υπέρ της ενώσεως της Κύπρου με την Ελλάδα]

- Καταγγέλλομεν την Βρετανικήν κατοχήν της Νήσου ως παντελώς ανεπιθύμητον και αντικειμένην προς τας περί ελευθερίας και αυτοδιαθέσεως θεμελιώδεις αρχάς του Χάρτου του Ατλαντικού, του Καταστατικού Χάρτου του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και τας ιδίας Βρετανικάς διακηρύξεις περί αυτοδιαθέσεως και ελευθερίας των λαών.

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

- Διαδηλούμεν την σταθεράν ημών απόφασιν όπως συνεχίσωμεν εντόνως τον αγώνα μέχρι της αποκτήσεως της ελευθερίας, διά της μετά της μητρος Ελλάδος ενώσεως.
- Απευθύνομεν έκκλησιν προς τα ελεύθερα κράτη και τους φιλελευθέρους λαούς του κόσμου, όπως υποστηρίξωσι το περί αυτοδιαθέσεως αίτημα του Κυπριακού λαού.
- Εκφράζομεν την πίστιν ημών, ότι τα Ηνωμένα Έθνη, σεβόμενα τας αρχάς και διακηρύξεις των, θα δικαιώσουν την περί ενώσεως της Κύπρου αξίωσιν, την οποίαν η Ελλάς θα προβάλη κατά την προσεχή Γενικήν Συνέλευσιν.
- Αναθέτομεν εις την Α. Μακαριότητα όπως υπογράψη το παρόν ψήφισμα, διαβιβάση δε αντίγραφα τούτου προς την Ελληνικήν Κυβέρνησιν, την Βουλήν των Ελλήνων, τας Κυβερνήσεις της Μ. Βρετανίας και των Ηνωμένων Πολιτειών και τον Οργανισμόν Ηνωμένων Εθνών.

Εν Λευκωσία τη 23^η Ιουλίου 1954.

Κ. Μ. Καραμάνος, *Κύπρος*, Αθήνα, 1954, σ. 104, *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου κόσμου (από το 1815 έως σήμερα)*, Βιβλίο Καθηγητή, Αθήνα: ΟΕΔΒ, 2007, σ. 173-4.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

[Απόσπασμα από την ομιλία του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στον Ι.Ν. της Παναγίας Φανερωμένης, στη Λευκωσία, στις 28 Αυγούστου 1954 (Ο «όρκος της Φανερωμένης»)]

«[...] Είμεθα Έλληνες και μετά των Ελλήνων επιθυμούμεν να ζήσωμεν. Υπό τους ιερούς αυτούς θόλους ας δώσωμεν τον άγιον όρκον: θα παραμείνωμεν πιστοί έως θανάτου εις το εθνικόν αίτημα. Άνευ υποχωρήσεων! Άνευ παραχωρήσεων! Άνευ συμβιβασμών! Θα περιφρονήσωμεν την βίαν και την τυραννίαν. Με θάρρος θα υψώσωμεν το ηθικόν παράστημά μας, εν και μόνον επιδιώκοντες, εις εν και μόνον αποβλέποντες: την Ένωσιν και μόνον την Ένωσιν».

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου (από το 1815 έως σήμερα), Αθήνα: ΟΕΔΒ, 2011, σ. 164.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ΄

[Η βρετανική αντίληψη για το μέλλον της Κύπρου]

«Ήταν πάντοτε κατανοητό ότι υπάρχουν ορισμένες περιοχές στην Κοινοπολιτεία που, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών τους, ουδέποτε μπορούν να προσδοκούν ότι θα γίνουν εντελώς ανεξάρτητες... Ζήτημα κατάργησης της βρετανικής κυριαρχίας [ενν. στην Κύπρο] δεν είναι δυνατόν να τεθεί».

(Από ομιλία του Η. Hopkinson, υφυπουργού Αποικιών της Βρετανίας, στις 28 Ιουλίου 1954).

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου (από το 1815 έως σήμερα), Βιβλίο Καθηγητή, Αθήνα: ΟΕΔΒ, 2007, σ. 174-5.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.**
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο με μπλε ή μαύρο στυλό διαρκείας και μόνον ανεξίτηλης μελάνης.**
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 18:30.

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΣΑΒΒΑΤΟ 4 ΙΟΥΝΙΟΥ 2011

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Δόγμα Μονρόμε
- β. Σύμφωνο της Βαρσοβίας
- γ. Μεταπολίτευση

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Οι κυβερνήσεις της Ελλάδας και της Σερβίας πραγματοποίησαν την άνοιξη του 1912 ανεπίσημες επαφές, οι οποίες κατέληξαν την 18^η Μαΐου/1^η Ιουνίου στην Ελληνοσερβική Συμμαχία.
- β. Σύμφωνα με το Σχέδιο Σουμάν, θα δημιουργούνταν μία ανώτατη Αρχή που θα έλεγχε τις βιομηχανίες άνθρακα και χάλυβα της Γαλλίας, της Δυτικής Γερμανίας και άλλων ενδιαφερομένων χωρών.
- γ. Οι Γερμανοί, σε εκτέλεση του σχεδίου «Μπαρμπαρόσα», εισέβαλαν μέσω Βελγίου στο γαλλικό έδαφος και κατέλαβαν το Παρίσι στις 14 Ιουλίου 1940.
- δ. Ο καταστατικός χάρτης του ΟΗΕ, που βασίζεται στην αρχή της κυρίαρχης ισότητας μεταξύ των κρατών και απαγορεύει τη χρήση βίας, δεν αποτελεί υποχρεωτικό Διεθνές Δίκαιο.
- ε. Στις 15 Ιουλίου 1974 ο δικτάτορας Ιωαννίδης οργάνωσε πραξικόπημα κατά του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Τι γνωρίζετε για το συνέδριο της Βιέννης (1814-1815) και τις επιδιώξεις του;

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

- α) Ποιοι ήταν οι στόχοι της Φιλικής Εταιρείας; (μονάδες 5)
β) Ποιοι από αυτούς πραγματοποιήθηκαν, ποιοι όχι και γιατί; (μονάδες 8)

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α) στον εθνικισμό που κυριάρχησε στην Ευρώπη κατά τις παραμονές του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και στους εθνικούς ανταγωνισμούς που οδήγησαν σ' αυτόν (μονάδες 13) και
β) στις προσδοκίες που δημιούργησε ο επικείμενος πόλεμος σε τμήματα του πληθυσμού της Ευρώπης. (μονάδες 12)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

«[...] Ο θρίαμβος των εθνών συνεπήρε ολόκληρη την Ευρώπη με μια μεταδοτική κίνηση που κάνει ολόκληρη την ήπειρο να ενδιαφέρεται για οποιαδήποτε αλλαγή επέρχεται σε [κάθε] μια από τις χώρες που την απαρτίζουν. Συγχρόνως το εθνικό συναίσθημα μετατράπηκε σιγά σιγά σε ένα αλαζονικό και απόλυτο πάθος, που δεν ικανοποιείται παρά μόνο με την εξύψωση ενός κράτους σε βάρος των άλλων. Η σύγκρουση αυτών των ζηλότυπων και επιθετικών εθνικισμών βυθίζει τελικά την Ευρώπη σε μια σύρραξη της οποίας εξάλλου δεν αντιλαμβάνεται το μέγεθος: ένας πόλεμος τριών ή τεσσάρων μηνών, το πολύ, εκτιμούν όλες οι

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

κυβερνήσεις. Κανείς δεν φαντάζεται ότι από αυτή την πρώτη “παγκόσμια” σύρραξη η Ευρώπη θα βγει εντελώς αλλαγμένη, και επιπλέον εξαντλημένη και μειωμένη, έχοντας χάσει όχι μόνο την πρωτοκαθεδρία της στον υπόλοιπο κόσμο αλλά και την ίδια την αίσθηση του πεπρωμένου της».

S. Berstein, P. Milza, *Ιστορία της Ευρώπης*, τόμος 2: *Η Ευρωπαϊκή Συμφωνία και η Ευρώπη των Εθνών, 1815-1919*, μετ. Α. Κ. Δημητρακόπουλος, Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, ³1997, σ. 266.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

«Για τους γάλλους, άγγλους ή γερμανούς πολεμιστές δεν υπήρχε αμφιβολία: ο πόλεμος είχε σκοπό την προστασία των πραγματικών συμφερόντων του έθνους. Είχε όμως και μια άλλη σημασία: το 1914 οι στρατιώτες φεύγοντας για τον πόλεμο είχαν βρει ένα ιδεώδες που αντικαθιστούσε, κατά κάποιον τρόπο, τους επαναστατικούς τους πόθους. Αυτό αφορούσε κυρίως τους πιο δυστυχείς και τους λιγότερους συνειδητοποιημένους που, παραγκωνισμένοι στο περιθώριο της κοινωνίας, αποκαθίστανται τώρα χάρη στον πόλεμο, ξεφεύγοντας όμως έτσι από τις επαναστατικές τους θέσεις.

[...] Έτσι, οι νέοι φεύγουν για τον πόλεμο σαν σε περιπέτεια, ευτυχείς που αλλάζουν ζωή, που ταξιδεύουν, έχοντας όλοι εκπληρώσει το καθήκον και σίγουροι ότι θα ξαναγυρίσουν σύντομα στεφανωμένοι με τις δάφνες της νίκης.

Συνεπώς από το 1914 έως το 1918 ο πόλεμος, χωρίς να δημιουργεί την αίσθηση του εξαναγκασμού, θα απελευθερώσει ζωτική ενέργεια και θα γίνει αποδεκτός με ενθουσιασμό από την πλειοψηφία των ανδρών σε μάχιμη ηλικία. Αρκεί να δει κανείς τη συμπεριφορά των στρατευμένων που φεύγουν για τον πόλεμο: όλοι βρίσκονται σε εγρήγορση, Γάλλοι, Γερμανοί, Άγγλοι».

M. Ferro, *Ο πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος, 1914-1918*, μετ. Τζ. Κατσιλιέρη, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, ²1997, σσ. 28-29.

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α) στις εσωτερικές πολιτικές συνθήκες, οι οποίες διευκόλυναν την επικράτηση της δικτατορίας του Ιωάννη Μεταξά, (μονάδες 10)
- β) στον τρόπο με τον οποίο ο Μεταξάς εκμεταλλεύτηκε τις συνθήκες αυτές για να κυριαρχήσει πολιτικά στην Ελλάδα (μονάδες 6) και
- γ) στα κυριότερα χαρακτηριστικά του καθεστώτος της 4^{ης} Αυγούστου. (μονάδες 9)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

«Μετά το θάνατο του υπηρεσιακού πρωθυπουργού τον Απρίλιο, ο βασιλιάς διόρισε διάδοχό του τον Μεταξά, εν αναμονή λύσης στο πολιτικό αδιέξοδο.

[...] Ο Μεταξάς, που δεν έκρυβε την περιφρόνησή του προς τον “πολιτικό κόσμο”, κατάφερε να εκμεταλλευτεί τόσο τη διαφαινόμενη ανικανότητα των πολιτικών να υπερβούν τις διαφορές τους όσο και τις σοβαρές εργατικές ταραχές, για να προδιαθέσει τον βασιλιά να δεχτεί τις προτάσεις του για “ισχυρή” κυβέρνηση. Ο βασιλιάς, έχοντας απορρίψει τη συμφωνία ανάμεσα στους Φιλελεύθερους και το Λαϊκό Κόμμα, που ήρθε την τελευταία στιγμή, συγκατένευσε στην αναστολή εφαρμογής σημαντικών άρθρων του συντάγματος, στην οποία προχώρησε ο Μεταξάς στις 4 Αυγούστου 1936, με την πρόφαση της ματαίωσης μιας εικοσιτετράωρης γενικής απεργίας που είχαν κηρύξει οι κομμουνιστές για την επόμενη ημέρα. Ο Μεταξάς θεώρησε, αβάσιμα, αυτήν την εξέλιξη προοίμιο για το κάλεσμά του στην εξουσία».

R. Clogg, *Συνοπτική Ιστορία της Ελλάδας, 1770 - 2000*, μετ. Λ. Παπαδάκη - Μ. Μαυρομμάτη, Αθήνα: Εκδόσεις Κάτοπτρο, 2003, σ. 142.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

«Το καθεστώς της 4^{ης} Αυγούστου του Μεταξά ήταν διαβόητο στους Έλληνες για μια καταπιεστική πολιτική, που περιλάμβανε λογοκρισία, μυστικές παρακολουθήσεις της αστυνομίας, απαγόρευση

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

απεργιών και δημόσιων συγκεντρώσεων – όλα στοιχεία ολοκληρωτισμού. Ωστόσο ο Μεταξάς δε δημιούργησε ένα μονοκομματικό κράτος. [...] Ίσως το πιο ανησυχητικό στοιχείο του καθεστώτος ήταν το πρόγραμμα καθοδήγησης και προπαγάνδας, οι μαζικές παρελάσεις της Εθνικής Οργάνωσης Νεολαίας με το σύνθημα περί «Τρίτου Ελληνικού Πολιτισμού» και η προώθηση της λατρείας της προσωπικότητας του Μεταξά [...].»

Π. Γ. Βατικιώτης, *Μια πολιτική βιογραφία του Ιωάννη Μεταξά*, Αθήνα: Ευρασία, 2005, σσ. 300-301.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.**
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο με μπλε ή μαύρο στυλό διαρκείας και μόνον ανεξίτηλης μελάνης.**
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 18:30.

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 5 ΙΟΥΛΙΟΥ 2010
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Καρμπονάροι
- β. Συνδιάσκεψη του Μονάχου (1938)
- γ. Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Στην Κίνα υπήρχε ανέκαθεν μια ισχυρή και ανθεκτική ηγετική κοινωνική ομάδα που ήλεγχε τη διοίκηση της χώρας, οι Σογκούν.
- β. Στον χώρο της μουσικής το καινοτόμο έργο του Μπετόβεν, με τον οποίο κλείνει ο νεοκλασικισμός, προετοίμασε την έλευση του ρομαντισμού.
- γ. Ο Ιωάννης Μεταξάς, την 4^η Αυγούστου 1936, κατέλυσε τους δημοκρατικούς θεσμούς και κυβέρνησε έκτοτε την Ελλάδα, ως δικτάτορας, μέχρι τον θάνατό του.
- δ. Το 1950 η Εκκλησία της Κύπρου οργάνωσε δημοψήφισμα, στο οποίο το 95,7% των Ελλήνων Κυπρίων τάχθηκε υπέρ της ένωσης με την Ελλάδα.
- ε. Ο Γάλλος ηγέτης, στρατηγός Κάρολος Ντε Γκολ, αρνήθηκε να παραχωρήσει ανεξαρτησία στις γαλλικές αποικίες της Αφρικής το 1960 και στην Αλγερία το 1962.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποιοι κοινωνικοπολιτικοί και εκκλησιαστικοί κύκλοι προκάλεσαν την Επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β2

Τι γνωρίζετε για τον εμφύλιο πόλεμο στις ΗΠΑ (1861-1865);

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α) στη συγκρότηση και τους σκοπούς της Ιερής Συμμαχίας (μονάδες 13)
και
- β) στην Ευρωπαϊκή Συμφωνία και τις αντιδράσεις που αυτή προκάλεσε (μονάδες 12).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

1^ο άρθρο της Συνθήκης της Ιερής Συμμαχίας

«Στο όνομα της Αγίας και Αδαιρέτου Τριάδος [...] Άρθρο 1^ο: Σύμφωνα με τις επιταγές της Αγίας Γραφής που παραγγέλλουν σε όλους τους ανθρώπους να θεωρούν αλλήλους αδελφούς, οι τρεις συμβαλλόμενοι μονάρχες θα παραμείνουν ενωμένοι με δεσμούς πραγματικής και ακατάλυτης αδελφοσύνης και, θεωρώντας αλλήλους συμπατριώτες, θα παρέχουν ο ένας στον άλλον βοήθεια, συνδρομή και αρωγή σε κάθε ευκαιρία και κάθε τόπο. Θεωρώντας τους εαυτούς τους πατέρες των υπηκόων τους και των στρατών τους, θα τους καθοδηγήσουν στο πνεύμα αδελφοσύνης από το οποίο διακατέχονται οι ίδιοι, για να προστατεύσουν τη θρησκεία, την ειρήνη και τη δικαιοσύνη...»

J. Monnier, A. Jardin, *Histoire - classe de seconde*, Paris: Fernand Nathan, 1978, σ. 262.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

«Ο τσάρος Αλέξανδρος Α΄ της Ρωσίας είχε ενθουσιαστεί με την ιδέα μιας χριστιανικής ένωσης της Ευρώπης και είχε πετύχει να πείσει, μετά το 1815, τους ηγεμόνες της Πρωσίας και της Αυστρίας, καθώς και τα περισσότερα κράτη να προσχωρήσουν σε μια “Ιερά Συμμαχία”. Αυτή βασιζόταν “στην εμπιστοσύνη και την ελπίδα τους στη Θεία Πρόνοια” και στην πεποίθηση ότι ήταν αναγκαίο η πορεία που θα υιοθετούσαν οι δυνάμεις να βασίζεται, κατά τις αμοιβαίες τους σχέσεις, στις υπέρτατες αλήθειες που τους διδάσκει η αιώνια θρησκεία του Θεού σωτήρα».

G. Livet, R. Mousnier, *Γενική Ιστορία της Ευρώπης*, τόμος 6, Αθήνα: Παπαζήσης, 1980, σ. 169.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ΄

Γένεση και εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας

«Το άρθρο 6 της Συνθήκης του 1815 καθιέρωνε την Ευρωπαϊκή Συμφωνία: προκειμένου να εξεταστούν τα πρόσφορα μέτρα για τη διατήρηση της ειρήνης και του σεβασμού “των μεγάλων κοινών συμφερόντων” των ευρωπαϊκών Μεγάλων Δυνάμεων, προβλέπεται η περιοδική σύγκληση πολυμερών συνδιασκέψεων. Στην Ευρωπαϊκή Συμφωνία συμμετέχουν αρχικά η Ρωσία, η Αυστρία, η Πρωσία και η Αγγλία· αργότερα θα προστεθούν η Γαλλία (1818) και η Ιταλία (1856). Στην περίπτωση όμως της σύγκλησης διεθνών διασκέψεων, με σκοπό την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων, καλούνται συχνά και άλλα κράτη, έστω και μη ευρωπαϊκά, άμεσα ενδιαφερόμενα για τα εκάστοτε επίκαιρα ζητήματα [...]. Θα ήταν, άραγε, δυνατό να διακριθεί στον θεσμό της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας μια νέα αντίληψη των διεθνών σχέσεων; [...] Η απάντηση των κορυφαίων ειδικών είναι αρνητική...».

Κ. Σβολόπουλος, *Η οργάνωση της διεθνούς κοινωνίας. Ιστορική επισκόπηση*, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Σάκουλας, 1996, σσ. 39-40.

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που σας δίνεται και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε τις διαφορετικές θέσεις του πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου και του βασιλιά Κωνσταντίνου σχετικά με τη στάση της Ελλάδας κατά το πρώτο έτος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (μονάδες 10) και να εντοπίσετε τους λόγους αυτής της διαφωνίας (μονάδες 15).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ο Έλευθέριος Βενιζέλος θά ἐκδηλώσει ἀπό τίς πρώτες μέρες τῆς εὐρωπαϊκῆς κρίσης τὴν ἀπόφασή του νά συμπορευτεῖ μέ τίς Δυνάμεις τῆς Συνεννοήσεως. Ὑπέρομαχος τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν καί τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καί, ἀκόμη, ἀποφασισμένος νά ἀξιοποιήσει κάθε πρόσφορη δυνατότητα στό διπλωματικό πεδίο, ἔτεινε νά ἑναρμονίσει τόν γενικότερο ἰδεολογικό προσανατολισμό του μέ τὴν προώθηση τῶν ἐθνικῶν διεκδικήσεων [...] Ἡ σταθερὴ κλίση πρὸς τὴ συνεργασία μέ το ἀγγλικό συμμαχικό δίκτυο ἐνισχυόταν ἀπὸ τὴν πεποίθησή του στὴν τελικὴ βρετανικὴ κατῆχηση¹, τουλάχιστο στὴ Μεσόγειο. Ἡ ἐπίταση², τέλος, τῶν ἐξωτερικῶν ἀπειλῶν – βουλγαρικὲς βλέψεις πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς ἑλληνικῆς Μακεδονίας, προσπάθεια τῆς Πύλης νά ἐπανακτήσει τὴ Χίο καί τὴ Μυτιλήνη, ἀπηνεῖς³ διωγμοὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Θράκης, τοῦ Πόντου καί τῆς Μικρασίας - ἐνίσχυε ἀκόμη περισσότερο τόν Ἕλληνα πρωθυπουργό στὴν ἀπόφαση νά ἐπιζητήσῃ στὴ συμμαχία μέ τὰ κράτη τῆς Συνεννοήσεως τό ἔρεισμα γιὰ τὴν ἀντίσταση στίς γειτονικὲς πιέσεις. Ἡ οὐδετερότητα καί, συνακόλουθα, ἡ ἀπομόνωση τῆς Ἑλλάδας θά εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀπώλεια σημαντικῶν εὐκαιριῶν γιὰ τὴν προώθηση τῶν ἐθνικῶν θέσεων, ἀλλὰ καί θα ἐξέθετε τὰ ἐδάφη τῆς στὸν κίνδυνο νά ἀποτελέσουν τό ἀντικείμενο συναλλαγῆς μεταξύ τρίτων.

¹ πλήρης επικράτηση

² αύξηση της έντασης, ενίσχυση

³ σκληροί, ανελέητοι

Στόν αντίποδα τῶν ιδεολογικῶν προσανατολισμῶν καί τῆς δυναμικῆς ἀντιλήψεως τοῦ πρωθυπουργοῦ, ὁ βασιλιάς ἔτεινε νά ἀποτελέσει τόν πόλο μιᾶς ἀντίρροπης διπλωματικῆς στρατηγικῆς. Ἡ στενή συγγένεια μέ τή [γερμανική] αὐτοκρατορική οἰκογένεια τῶν Χοετζόλλερν, ἡ ἐξοικείωση μέ τό συγκεντρωτικό πνεῦμα τῆς γερμανικῆς Αὐλῆς καί ἡ μαθητεία στή στρατιωτική Ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου εἶχαν συμβάλει στή διαμόρφωση τῆς συντηρητικῆς ἰδιοσυγκρασίας καί στήν ἐμπέδωση τῆς πεποιθήσεώς του στήν ἀκατάβλητη δύναμη τῶν γερμανικῶν ὄπλων. Ἡ ἀντίληψη αὕτη συνυφαινόταν στήν πράξη μέ τήν υἱοθέτηση μιᾶς διπλωματικῆς τακτικῆς ἐπιφυλάξεων καί δισταγμῶν, ἀσυμβίβαστης μέ τήν ἐφαρμογή παρακινδυνευμένων ἤ καί, ἀπλά, τολμηρῶν πρωτοβουλιῶν: ἡ ἀποχή ἀπό τήν ἔνοπλη διαμάχη, ἔστω καί ἂν ἀποστεροῦσε τή χώρα ἀπό πιθανά ὀφέλη, ἐγκυμονοῦσε τούς λιγότερους κινδύνους γιά τό ἔθνος...».

Κ. Σβολόπουλος, *Ἡ Ἑλληνική Ἐξωτερική Πολιτική, 1900 - 1945* (Πολιτική καί Ἱστορία, 31), 4^η ἐκδοση, Αθήνα: Βιβλιοπωλεῖον τῆς Εστίας, 1997, σσ. 109-110.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.**
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο με μπλε ή μαύρο στυλό διαρκείας και μόνον ανεξίτηλης μελάνης.**
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 09.30 π.μ.

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 7 ΙΟΥΛΙΟΥ 2009
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A1.1. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α.** Συνθήκη Μπρεστ-Λιτόφσκ (1918)
- β.** Σύμφωνο Μολότοφ-Ρίμπεντροπ (1939)
- γ.** Συμβούλιο της Ευρώπης (1949)

Μονάδες 12

A1.2. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Το πραξικόπημα των αντιβενιζελικών τον Οκτώβριο του 1935 οδήγησε στην επαναφορά του καθεστώτος της βασιλευόμενης δημοκρατίας.
- β.** Η Τελική Πράξη του Ελσίνκι (1975) αναγνώριζε το απαραβίαστο των συνόρων στην Ευρώπη.
- γ.** Στις 28 Μαΐου 1979 η Ελλάδα έγινε πλήρες μέλος της ΕΟΚ.
- δ.** Οι σημαντικότεροι εκπρόσωποι του ιμπεριονισμού ενδιαφέρονταν για την αποτύπωση της αντικειμενικής εικόνας του κόσμου.
- ε.** Η Ακαδημία του Μονάχου υπήρξε το βασικό κέντρο καλλιτεχνικών σπουδών για πολλούς Έλληνες καλλιτέχνες.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Α2

A2.1. Ποια ήταν η πορεία του «Μακεδονικού Αγώνα» κατά την περίοδο 1904 -1908;

Μονάδες 14

A2.2. α. Ποια μέτρα πήρε ο Φραγκλίνος Ρούζβελτ από τον Μάρτιο του 1933 για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και ποια ήταν τα αποτελέσματα αυτών των μέτρων;

Μονάδες 8

β. Με ποιους τρόπους ο Ρούζβελτ ενίσχυσε παράλληλα τη διεθνή θέση των ΗΠΑ;

Μονάδες 6

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από το ακόλουθο κείμενο και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στο περιεχόμενο της συνθήκης των Παρισίων (30 Μαρτίου 1856) και στη σημασία της συνθήκης αυτής για τη διεθνή θέση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οι σπουδαιότεροι όροι της συνθήκης των Παρισίων.

«1) Οι Δυνάμεις αναγνωρίζουν την ανεξαρτησία και την ακεραιότητα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Συγχρόνως, λαμβάνουν γνώση του χάτι χουμαγιούν, που δημοσίευσε ο σουλτάνος στις 18 Φεβρουαρίου και παρείχε εγγυήσεις για τη θρησκευτική ισότητα όλων των υπηκόων του.

2) Προκηρύσσεται η ουδετερότητα της Μαύρης θάλασσας, πράγμα που συνεπάγεται ότι καμία παράκτια χώρα, όπως η Ρωσία και η Τουρκία, δεν έχουν το δικαίωμα να διατηρούν πολεμικά πλοία ή ναυστάθμους. Η θάλασσα αυτή οφείλει να είναι ανοιχτή στα εμπορικά πλοία όλων των κρατών, αλλά κλειστή σε όλα τα πολεμικά πλοία.

3) Η ναυσιπλοΐα στο Δούναβη πρόκειται να είναι ελεύθερη κάτω από τον έλεγχο επιτροπής, στην οποία θα αντιπροσωπεύονται οι παρόχθιες χώρες.

4) Οι ηγεμονίες της Μολδαβίας και Βλαχίας γίνονται αυτόνομες κάτω από την επικυριαρχία του σουλτάνου. Επιπλέον η Ρωσία παραιτείται από το αποκλειστικό προτεκτοράτο της σε αυτές τις

επαρχίες, που θα τεθούν στο εξής κάτω από τη συλλογική εγγύηση όλων των Δυνάμεων.

5) Ως προς τις εδαφικές ρυθμίσεις, η Ρωσία υποχρεώνεται να παραχωρήσει στη Μολδαβία και τη Νότιο Βεσσαραβία, πράγμα που έχει σαν συνέπεια να της στερήσει την πρόσβαση στο Δούναβη. Εξάλλου, η Σεβαστούπολη επιστρέφεται στη Ρωσία και το Καρς (που είχε καταληφθεί από τους Ρώσους) στην Τουρκία.

- Η συνθήκη των Παρισίων περιελάμβανε επίσης τη Σύμβαση των Στενών του 1856, που ανανέωνε με ασήμαντες τροποποιήσεις τη σύμβαση του Λονδίνου του 1841.

- Τέλος, με χωριστή συνθήκη που υπογράφηκε στις 15 Απριλίου 1856, η Μ. Βρετανία, η Γαλλία και η Αυστρία συμφωνούν να θεωρήσουν αιτία πολέμου κάθε προσβολή στην ανεξαρτησία και την ακεραιότητα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας».

Ιωάν. Δ. Δημάκης, *Ιστορία του Ανατολικού Ζητήματος 1683-1923*, Πανεπιστημιακές παραδόσεις, Πανεπιστήμιον Αθηνών, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας/Τομέας Ιστορίας, Αθήνα, χχ. σσ. 200-201.

ΘΕΜΑ Β2

Αξιοποιώντας τα στοιχεία που περιέχονται στο παρακάτω κείμενο και τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφέρετε τους βασικούς άξονες αντίστασης στη δικτατορία των συνταγματαρχών (1967-1974).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τελευταίος μίλησε (Μάρτιος 1969) ο μεγάλος ποιητής μας Γιώργος Σεφέρης, 69 χρονών, τιμημένος το 1963 με το βραβείο Νόμπελ. Είπε: «Όλοι έχουμε διδαχτεί και όλοι ξέρουμε ότι στα δικτατορικά καθεστώτα η αρχή μπορεί να μοιάζει εύκολη. Όμως η τραγωδία περιμένει αναπότρεπτη στο τέλος. Αυτό το τραγικό τέλος που μας βασανίζει συνειδητά ή ασυνειδήτα όπως στα χορικά του Αισχύλου». Ο Σεφέρης εξήγησε ότι: «Εδώ και μερικούς μήνες έχω νοιώσει μέσα μου και γύρω μου ολοένα πιο επιτακτικό το χρέος μου να μιλήσω για τη σημερινή κατάστασή μας. Κλείνουν σχεδόν δύο χρόνια που μας έχει επιβληθεί ένα καθεστώς όλως διόλου αντίθετο με τα ιδεώδη για τα οποία πολέμησε ο κόσμος και τόσο περίλαμπρα ο λαός μας. Είναι μια κατάσταση που όσες πνευματικές αξίες

κατορθώσαμε να κρατήσουμε ζωντανές με πόνο και μόχθο πάνε κι αυτές να καταποντιστούν μέσα στο έλος, μέσα στα τελματωμένα νερά. Τώρα ξαναγυρίζω στη σιωπή μου. Και προσεύχομαι στο Θεό να μη βρεθώ ξανά στην ανάγκη να μιλήσω πάλι. Είμαι ένας άνθρωπος χωρίς κανένα πολιτικό δεσμό και μπορώ να πω χωρίς φόβο και πάθος: Βλέπω μπροστά μου το γκρεμό που μας οδηγεί η καταπίεση. Αυτή η ανωμαλία πρέπει να σταματήσει. Είναι εθνική επιταγή».

Γιάννης Κάτσης, *Η γέννηση του Νεοφασισμού (Ελλάδα 1960-1974)*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1974, σσ. 326-327.

[Το κείμενο αποδόθηκε στο μονοτονικό, διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία του].

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.**
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο με μπλε ή μαύρο στυλό διαρκείας και μόνο ανεξίτηλης μελάνης.**
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 2008
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

Α1.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Η ηγεσία της Φιλικής Εταιρείας δόθηκε εν τέλει, στις αρχές του 1820, στον Δημήτριο Υψηλάντη.
- β.** Τα ετερόκλητα στοιχεία του δημόσιου βίου υποχρέωσαν τον Γεώργιο Α΄, την 3^η Σεπτεμβρίου 1843, διά της στρατιωτικής φρουράς της Αθήνας, να συγκαλέσει εθνοσυνέλευση και να παραχωρήσει Σύνταγμα.
- γ.** Ο καγκελάριος Βίσμαρκ κατηύθυνε τις τύχες της Πρωσίας και στη συνέχεια της Γερμανίας (εν πολλοίς δε και της Ευρώπης) επί τρεις σχεδόν δεκαετίες.
- δ.** Ο σκληρός πόλεμος ανάμεσα στον βιομηχανικό Βορρά και τον αγροτικό Νότο διεξήχθη με πρόεδρο τον Αβραάμ Λίνκολν, του οποίου πρωταρχικός στόχος υπήρξε η διάσωση της ομοσπονδιακής ένωσης των πολιτειών με οποιοδήποτε τίμημα.
- ε.** Με τη Συνθήκη των Βερσαλλιών η Γερμανία έχασε την Αλσατία και τη Λορραίνη, τις οποίες προσαύτησε η Γαλλία.

Μονάδες 10

Α1.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α.** Φιλελεύθερα κινήματα
- β.** Συνθήκη του Μπρεστ-Λιτόφσκ
- γ.** Σχέδιο Μάρσαλ

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Α2.1. α. Ποιοι παράγοντες επιβράδυναν τον εκσυγχρονισμό του ελληνικού κράτους κατά την πρώτη πενήτηκονταετία του βίου του (1830-1880); (μονάδες 8)

β. Τι σήμαινε εκσυγχρονισμός κατά την περίοδο αυτή; (μονάδες 4)

Μονάδες 12

Α2.2. Με ποιον τρόπο συντέλεσε η τεχνολογία στην εξέλιξη και στην έκβαση του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου;

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που ακολουθεί και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

α. Στη συγκρότηση του ΟΗΕ.

Μονάδες 15

β. Στα όργανά του και στη λειτουργία του ισχυρότερου από αυτά.

Μονάδες 10

ΚΕΙΜΕΝΟ

Την απόφαση για τη δημιουργία Διεθνούς Οργανισμού [...] που θα είχε ως θεμελιώδη επιδίωξη τη «διατήρηση της ειρήνης και της ασφαλείας» μετά το τέλος του πολέμου, την έλαβαν οι Τρεις Μεγάλοι, και την ανακοίνωσαν, το Νοέμβριο του 1943 στη Μόσχα, ενώ η δομή και οι βασικές αρχές της λειτουργίας του καθορίστηκαν στη Συνδιάσκεψη της Ουώσινγκτον / Dumbarton Oaks το Σεπτέμβριο του επομένου έτους. Εκτός από τις ΗΠΑ, τη Σοβιετική Ένωση και τη Μεγ. Βρετανία, στις δύο αυτές Συνδιασκέψεις έλαβε μέρος και η Κίνα, που λόγοι γεωγραφικοί, πληθυσμιακοί, ιστορικοί, μελλοντικών προοπτικών και αμερικανικής επιμονής τής εξασφάλισαν τότε το (άνευ αντικρούσματος) status της Μεγάλης Δυνάμεως.

Γιάννης Ν. Γιανουλόπουλος, *Ο Μεταπολεμικός Κόσμος. Ελληνική και Ευρωπαϊκή Ιστορία 1945-1963*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1992, σ. 31.

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που ακολουθεί και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

α. Στην εξέλιξη της μάχης της Αγγλίας.

Μονάδες 13

β. Στη γερμανική εισβολή στη Σοβιετική Ένωση.

Μονάδες 12

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πολλοί παράγοντες συνηγορούν για να ερμηνεύσουμε την αντιστροφή της παλίρροιας από τον αρχικό γύρο των γερμανικών επιτυχιών προς το εναντίον. Η Βρετανία προστατευόμενη από μία μικρή αλλά αποτελεσματική αεροπορική δύναμη, από ένα αδιαφιλονίκητο πολεμικό ναυτικό και μια θαλάσσια προστατευτική τάφρο πλάτους πολλών χιλιομέτρων, έδωσε λαμπρό παράδειγμα λαού ενωμένου μπροστά στον κίνδυνο ήττας και ταπείνωσης. Και είχε (η Βρετανία) στην προσπάθειά της υποστήριξη από τα υπερπόντια μέλη της Κοινοπολιτείας και αρνήθηκε να αντιμετωπίσει έστω και την πιθανότητα ήττας. Η μάχη της Αγγλίας υπήρξε η πρώτη μεγάλη δοκιμασία για τις γερμανικές φιλοδοξίες. Η παρατεταμένη και ηρωική αντίσταση των Ρώσων ήταν η επόμενη, επίσης σκληρή και αιματηρή, δοκιμασία. Η απέραντη ρωσική γη πρόσφερε στους υπερασπιστές της την ευχέρεια να υποδεχτούν την αρχική δοκιμασία της γερμανικής επίθεσης, αλλά ύστερα από τις αρχικές νίκες τους οι Γερμανοί καθηλώθηκαν σε μια τιτάνια σύγκρουση που τους έφθειρε. Εξίσου σημαντικό επακόλουθο ήταν το ότι οι τεράστιες ανάγκες του γερμανικού στρατού στο ανατολικό μέτωπο έκαναν αδύνατο πια για τη Γερμανία το να διατηρήσει την αρχική υπεροχή της στον αέρα και αυτό την εξασθένησε έναντι της διαρκώς αυξανόμενης δύναμης της βρετανικής αεροπορίας.

Denis Richards, *Ιστορία της σύγχρονης Ευρώπης. Από τη γαλλική επανάσταση ως το τέλος του 20^{ου} αιώνα*, Εκδόσεις Παπαδήμα, Αθήνα 2005, σσ. 563-564.

ΟΛΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10.00' πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ 2007
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

Α.1.1. Ποιοι παράγοντες είχαν ενισχύσει την ελπίδα των Ελλήνων ότι η Ρωσία θα τους βοηθούσε στον αγώνα τους για απελευθέρωση από την Οθωμανική Αυτοκρατορία;

Μονάδες 10

Α.1.2. Με ποιον τρόπο οι δυνάμεις του Άξονα προχώρησαν σε διαμελισμό της Ελλάδας μετά το Μάιο του 1941;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Α.2.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Στο συνέδριο του Λάυμπαχ οι Μεγάλες Δυνάμεις τάχθηκαν αλληλέγγυοι με τη «νόμιμη» εξουσία του σουλτάνου.
- β.** Στη δεύτερη βιομηχανική επανάσταση οι νέες πηγές ενέργειας είναι η ηλεκτρική ενέργεια και το πετρέλαιο.
- γ.** Βασικός όρος της ανακωχής των Μουδανιών ήταν η αναχώρηση των ελληνικών στρατευμάτων από την Ανατολική Θράκη.
- δ.** Ο Έβρος ορίστηκε ως σύνορο Ελλάδας-Τουρκίας με τη Συνθήκη των Σεβρών.

- ε. Το Μάρτιο του 1938 ο Χίτλερ αναγκάζει την Τσεχοσλοβακία να ενωθεί με τη Γερμανία.

Μονάδες 10

A.2.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των όρων που ακολουθούν:

- α. ανώνυμες εταιρείες.
β. κομιτατζήδες.
γ. Εθνικό Συμβούλιο.

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από το πιο κάτω κείμενο και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:

- α. Να αναφέρετε τους όρους του πρωτοκόλλου του Λονδίνου της 10^{ης}/22^{ας} Μαρτίου 1829 και των πρωτοκόλλων της 3^{ης} Φεβρουαρίου 1830 και να επισημάνετε τις μεταξύ τους διαφορές.

Μονάδες 10

- β. Να προσδιορίσετε τις επιδιώξεις τόσο των τριών Μεγάλων Δυνάμεων όσο και των Ελλήνων, τις οποίες εξυπηρετούσε η υπογραφή των πρωτοκόλλων της 3^{ης} Φεβρουαρίου 1830.

Μονάδες 10

Κείμενο

Τα πρωτόκολλα της 3^{ης} Φεβρουαρίου 1830

[...] Στις 22 Ιανουαρίου / 3 Φεβρουαρίου 1830, η Διάσκεψη του Λονδίνου, ύστερα από αγγλική πρόταση, διακήρυξε την πολιτική ανεξαρτησία της Ελλάδος, με το άρθρο 1 πρωτοκόλλου που υπογράφεται από τους πληρεξουσίου της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας, Άμπερντην, Μονμορανσύ Λαβάλ και Λίβεν. Το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου της 3^{ης} Φεβρουαρίου 1830 όριζε: «Η Ελλάς θέλει σχηματίσει εν Κράτος ανεξάρτητον, και θέλει χαίρει όλα τα δίκαια,

πολιτικά, διοικητικά και εμπορικά, τα προσπεφυκότες εις εντελή ανεξαρτησίαν».

Η πανηγυρική αυτή διακήρυξη της πολιτικής ανεξαρτησίας της Ελλάδος συνιστούσε διεθνή αναγνώριση ελληνικού κράτους, άρα ίδρυσή του και έναρξη της υπάρξεώς του από την άποψη της διεθνούς κοινωνίας. Η πρόοδος, σχετικά με τους αντίστοιχους ορισμούς του πρωτοκόλλου της 10/22 Μαρτίου 1829, ήταν μεγάλη και είχε σπουδαιότητα κρίσιμη. Αντίθετα, οι ορισμοί του πρωτοκόλλου εκείνου για τα σύνορα του ελληνικού κράτους αθετούνταν μερικώς με ό,τι όριζε πολύ δυσμενέστερα για την Ελλάδα το άρθρο 2 του νέου πρωτοκόλλου.

[...]

Με το άρθρο αυτό* εκπληρωνόταν ο αρχικά διακηρυγμένος σκοπός της επεμβάσεως των τριών συμμάχων στον ελληνοτουρκικό αγώνα, δηλαδή η αποκατάσταση της ειρήνης και η εξασφάλιση της ναυτιλίας και του εμπορίου στην περιοχή.

Η εκπλήρωση του σκοπού αυτού εξαίρεται και στο «Συμπέρασμα» του πρωτοκόλλου, όπου «αι τρεις Δυνάμεις συγχαίρουν αλλήλας» για το «κλείσιμο», ύστερα από τόσο μακρές και δύσκολες διαπραγματεύσεις, του Ελληνικού ζητήματος και διατυπώνουν την ελπίδα ότι η συνεργασία τους θα συνεχισθή σε παρόμοιες περιστάσεις και δεν θα παύση να συμβάλη στην εμπέδωση της παγκόσμιας ειρήνης.

Οι Δυνάμεις έβλεπαν στο πρωτόκολλο την οριστική διευθέτηση ενοχλητικού ζητήματος. Οι Έλληνες αντίθετα έβλεπαν σ' αυτό, και ιδιαίτερα στο πρώτο άρθρο του, απλώς την απαρχή του ελεύθερου πολιτικού βίου του Έθνους. Και πραγματικά, με το πρωτόκολλο του Λονδίνου της 3^{ης} Φεβρουαρίου του 1830 τερματιζόταν η Ελληνική Επανάσταση, αλλά και άρχιζε να υπάρχει επίσημα στη διεθνή κοινωνία το Ελληνικό Κράτος.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, 1978, τόμος ΙΒ', σελ. 536-537

* (άρθρο 4)

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τα πιο κάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε:

α. Στις διώξεις που υπέστησαν οι Έλληνες της Ανατολικής Θράκης, της Δυτικής Μικράς Ασίας και του Πόντου κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου.

Μονάδες 14

β. Στους αγώνες των Ελλήνων του Πόντου και των Αρμενίων από το 1915 έως το 1922 και στις συνέπειες που είχαν γι' αυτούς.

Μονάδες 16

ΚΕΙΜΕΝΑ

Κείμενο Α

Με την είσοδο της Τουρκίας στον πόλεμο, ο Ελληνισμός του Πόντου ακολούθησε την τύχη των Ελλήνων της ανατολικής Θράκης και της Μικράς Ασίας: εκκενώσεις οικισμών, τάγματα εργασίας, εκτελέσεις λιποτακτών, αντίποινα στις οικογένειες των φυγοστράτων. Η γεωγραφική όμως θέση του Πόντου κοντά στο ρωσοτουρκικό μέτωπο είχε σαν αποτέλεσμα να δοκιμάσει εντονότερα τις συνέπειες του πολέμου. Συγκεκριμένα, μετά τη συντριπτική ήττα της Τουρκίας στο Σαρικαμίς (Ιανουάριος 1915), που αποδόθηκε στη συμμετοχή απίστων στον «ιερό στρατό του Προφήτη», οι Έλληνες του Πόντου απομακρύνθηκαν από τον τακτικό στρατό και τοποθετήθηκαν στα αμελέ ταμπουρού. Έτσι με το πρόσχημα της θρησκοληψίας, οι Πόντιοι, νέοι και γέροι, στρατολογούνταν αποκλειστικά πια στα τάγματα εργασίας.

Αλλά ό,τι κυρίως χαρακτηρίζει και διαφοροποιεί τους διωγμούς του Πόντου από τις διώξεις των Ελλήνων σε άλλες περιοχές είναι η οργανωμένη αντίσταση των κατοίκων του. Οι διώξεις εντάθηκαν με την έκδοση διατάγματος για την εξορία όλων των ανδρών από 16-40 ετών και τη μεταφορά

των γυναικοπαίδων στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας (15/28 Δεκεμβρίου 1916).

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, 1975, τόμος ΙΕ', σελ. 102

Κείμενο Β

«Περί τα τέλη Απριλίου του έτους εκείνου* ο μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρυσάνθος έφθασεν εις Παρισίους και την ιδίαν εσπέραν της αφίξεώς του ανέπτυξεν εις τους κ.κ. Βενιζέλον και Πολίτην το ζήτημα του Πόντου. Έμειναν σύμφωνοι να υποβληθή υπόμνημα του μητροπολίτου εις την Συνδιάσκεψιν της Ειρήνης δι' ου, χωρίς να αποκρούεται η ομοσπονδία Πόντου και Αρμενίας, να ζητήται η ίδρυσις εις τον Πόντον κράτους ελληνικού, αυτονόμου, εντελώς ανεξαρτήτου από το αρμενικόν».

Γωνος Δραγούμη, «Το ζήτημα του Πόντου», *Πολιτική Επιθεώρηση*, 17 Ιουλίου 1920.

*(1919)

Κείμενο Γ

[...] Το ειδικό Δικαστήριο της Ανεξαρτησίας, που έδρευε στην Αμάσεια το 1921 υπό την προεδρία του Νετζατί μπέη, απασχολήθηκε με τα διακεκριμένα μέλη της ποντιακής κοινότητας. Ο αντικειμενικός σκοπός του δικαστηρίου ήταν να χτυπήσει το ποντιακό κίνημα και στα μέσα του 1921 ο Νετζατί μπέης ανακοίνωσε ότι ανακάλυψε μια «προδοτική συνωμοσία» εναντίον του τουρκικού λαού. Σύμφωνα με τις ανακαλύψεις αυτές οι επαναστάτες του Πόντου βρίσκονται σε συχνή επικοινωνία με το Γενικό Επιτελείο του ελληνικού στρατού, και είχαν προγραμματίσει έναν αντιπερισπασμό στα νώτα των Τούρκων ταυτόχρονα με την ελληνική επίθεση από το δυτικό μέτωπο. Οι τουρκικές αρχές άρχισαν να θέτουν υπό κράτηση τους Έλληνες προύχοντες που είχαν παραμείνει στα αστικά κέντρα του Πόντου. [...] Ως

ΑΡΧΗ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

αποτέλεσμα 155 διαπρεπή μέλη της ελληνικής ποντιακής κοινότητας εκτελέσθηκαν με την κατηγορία ότι εργάζονταν για την ίδρυση ποντιακού ελληνικού κράτους. [...] Έτσι, πριν ακόμη από την ήττα των ελληνικών δυνάμεων στην δυτική Μικρά Ασία οι Τούρκοι κατάφεραν να εξουθενώσουν το ελληνικό στοιχείο του Πόντου.

Μελετήματα γύρω από τον Βενιζέλο και την εποχή του, Εκδόσεις Φιλιππότη, Αθήνα 1980, σελ. 461-462

ΟΛΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10.00' πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 3 ΙΟΥΛΙΟΥ 2006
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΡΕΙΣ (3)**

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

Α.1.1. Τι προέβλεπε και σε τι αποσκοπούσε το ρωσικό «σχέδιο των τριών τμημάτων» (1824);

Μονάδες 14

Α.1.2. Ποια ήταν η εξέλιξη του Κυπριακού προβλήματος από το 1950 έως και την υπογραφή των συμφωνιών της Ζυρίχης και του Λονδίνου (1959);

Μονάδες 14

ΘΕΜΑ Α2

Α.2.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Ο μηχανικός Κλεμάν-Αντέρ ενσωμάτωσε τη μηχανή εσωτερικής καύσης σε ένα όχημα.
- β.** Οι ανώνυμες εταιρείες δημιουργούνται στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα.
- γ.** Ο ελληνικός στρατός αποβιβάστηκε στη Σμύρνη μετά την υπογραφή της Συνθήκης των Σεβρών.
- δ.** Κατά την Κατοχή (1941-1944) η Σαμοθράκη βρισκόταν υπό βουλγαρικό έλεγχο.
- ε.** Αρχηγός του Εθνικού Δημοκρατικού Ελληνικού Συνδέσμου (Ε.Δ.Ε.Σ.) ήταν ο Δημήτριος Ψαρρός.

Μονάδες 10

- A.2.2.** Να δώσετε το περιεχόμενο των όρων που ακολουθούν:
- α.** Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου (1878).
 - β.** Σύμφωνο της Άγκυρας (Οκτώβριος 1921).
 - γ.** Κομινφόρμ.

Μονάδες 12

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Χρησιμοποιώντας τα σχετικά χωρία του πιο κάτω κειμένου και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να περιγράψετε τη δράση του Παύλου Μελά στη Μακεδονία και να εξηγήσετε τις συνέπειες του θανάτου του.

Μονάδες 25

Κείμενο

«Αναλαμβάνω αὐτὸν τὸν ἀγῶνα μὲ ὅλην μου τὴν ψυχὴν καὶ μὲ τὴν ιδέαν ὅτι εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ τὸν ἀναλάβω. Εἶχα καὶ ἔχω τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι δυνάμεθα νὰ ἐργασθῶμεν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ νὰ σώσωμεν πολλὰ πράγματα. Ἔχων δὲ τὴν πεποίθησιν ταύτην, ἔχω καὶ ὑπέρτατον καθῆκον νὰ θυσιάσω τὸ πᾶν ὅπως πείσω καὶ Κυβέρνησιν καὶ κοινὴν γνώμην περὶ τούτου.»

Απόσπασμα από επιστολή του Παύλου Μελά προς την σύζυγό του Ναταλία, 21.8/3.9.1904, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τόμος ΙΔ΄ (Αθήνα, 1977), σσ. 239-240.

ΘΕΜΑ Β2

Χρησιμοποιώντας τα σχετικά χωρία του πιο κάτω κειμένου και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να εξηγήσετε την πολιτική του Χίτλερ από την κατάληψη της

αποστρατικοποιημένης ζώνης της Ρηνανίας (1936) έως την έκρηξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Μονάδες 25

Κείμενο

«Ο Χίτλερ πολύ προσεκτικά απέφευγε οποιοσδήποτε συνθήκες υπονοούσαν, ότι η Γερμανία θα συνέχιζε να παίζει το ρόλο της κατώτερης δύναμης. [...] Με κάθε του νέα επιτυχία και την έλλειψη αντιδράσεων από μέρους της Βρετανίας και της Γαλλίας η αυτοπεποίθηση και το κύρος του Χίτλερ μεγάλωναν.»

Graham Ross, *Οι Μεγάλες Δυνάμεις και η παρακμή του ευρωπαϊκού κρατικού συστήματος* (Θεσσαλονίκη, 1987), σ.28.

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10.30΄ πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Ποια τακτική ακολούθησαν οι Έλληνες, για να αποδείξουν στη Δύση ότι η επανάστασή τους ήταν μόνο εθνική;

Μονάδες 10

A.1.2. Ποιες συγκεκριμένες μορφές πήρε η αντίσταση των Ελλήνων στην Αθήνα εναντίον των δυνάμεων Κατοχής κατά την περίοδο 1942-43;

Μονάδες 14

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Η Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας με ψήφισμά της κάλεσε τον Ιωάννη Καποδίστρια να αναλάβει τη θέση του Κυβερνήτη με επτάχρονη θητεία.
- β.** Η συμφωνία του Λιβάνου (20 Μαΐου 1944) έλυσε τις βασικές διαφορές που χώριζαν τον εαμικό και τον αντιεαμικό κόσμο.
- γ.** Ο αγώνας των Κρητών (1866-69) έδειξε ότι το Κρητικό έπρεπε να λυθεί με πόλεμο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

- δ. Μετά την οικονομική κρίση του 1929-32 κυριαρχεί η πεποίθηση ότι το κράτος οφείλει να παρεμβαίνει στην οικονομία.
- ε. Η συμφωνία της Ζυρίχης και του Λονδίνου (1959) αναγνώριζε την ανεξαρτησία της Κύπρου, αλλά παραχωρούσε στην τουρκική μειονότητα πολλές εξουσίες.

Μονάδες 10

A.2.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Σύμφωνο Μολότωφ-Ρίμπεντροπ.
- β. Τάγματα εργασίας.
- γ. Εθνική Αλληλεγγύη.
- δ. Σύμφωνο Φιλίας (Μάρτιος 1921).

Μονάδες 16**ΟΜΑΔΑ Β΄****ΘΕΜΑ Β1**

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να εκθέσετε την πολιτική των Δυνάμεων (Γερμανίας, Ρωσίας, Γαλλίας και Αγγλίας), η οποία συνέβαλε στη δημιουργία του βαλκανικού μετώπου κατά της Τουρκίας και να προσδιορίσετε τους παράγοντες που διαμόρφωσαν τη θέση της Ελλάδας στις ενδοβαλκανικές συμμαχίες.

Μονάδες 25**ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄**

Ο Γάλλος πρωθυπουργός Poincaré (Πουανκαρέ) ανήσυχος από τους πρώτους ήδη μήνες του 1912 για τη διαφαινόμενη συμμαχική συσπείρωση των βαλκανικών κρατών, επισκέφθηκε τον Αύγουστο την Πετρούπολη με την πρόθεση να αποτρέψει την απειλούμενη πολεμική ανάφλεξη. Η

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ενημέρωσή του από τη σύμμαχη ρωσική κυβέρνηση, γύρω από το απόρρητο περιεχόμενο της σερβοβουλγαρικής ιδίως συμφωνίας, ήταν εύλογο, αντί να κατευνάσει, να εντείνει τις ανησυχίες του: οι επιθετικές διαθέσεις του Βελιγραδίου και της Σόφιας όχι μόνο επιβεβαιώνονταν αλλά και ενθαρρύνονταν τόσο από τη ρωσική κάλυψη όσο και από την προδιαγραφόμενη διανομή των τουρκικών εδαφών. Η επίκληση του επιχειρήματος ότι η σύμπληξη ενός ενιαίου βαλκανικού μετώπου θα αποτελούσε την αντίρροπη δύναμη στην εντεινόμενη αυστρογερμανική πίεση δεν ήταν ικανή να αμβλύνει τη ριζική αντίθεση του Poincaré απέναντι στο ενδεχόμενο μιας ένοπλης συρράξεως.

*Ιστορία του Ελληνικού Έθνους,
Εκδοτική Αθηνών, 1978, τόμος ΙΔ, σελ. 288.*

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

Αντιλήψεις του Ελ. Βενιζέλου για τη στάση της Ελλάδος απέναντι στην Τουρκία και τα βαλκανικά κράτη.

...«Η στάσις μας λοιπόν θα εξαρτηθή από την Τουρκίαν. Αλλά θα εννοήση αύτη τα πραγματικά της συμφέροντα; Αν οι Νεότουρκοι επιμένουν να ακολουθούν ένα «εθνικισμόν» ολέθριον δια την χώραν των, αν μας καταδιώκουν, αν μας κακομεταχειρίζονται, τότε η συμφωνία θα καταστή αναγκαία μεταξύ των Ελλήνων και των Σλαυϊκών λαών. Ως προς εμέ δεν έχω καμμίαν έχθραν κατά των Σέρβων και των Βουλγάρων. Είμαι έτοιμος, ενώπιον κοινού κινδύνου, να τείνω προς αυτούς την χείρα».

*Ιστορία του Ελληνικού Έθνους,
Εκδοτική Αθηνών, 1978, τόμος ΙΔ, σελ. 284.*

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ΄

Απόσπασμα από την αγόρευση του Ελ. Βενιζέλου στη Βουλή στις 21 Μαΐου 1913.

...«Δεν εξηρτάτο από εμέ να εκλέξω τους συμμάχους μου διά τον αγώνα κατά της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Τους συμμάχους τους παρέσχον τα πράγματα· τους παρέσχεν η γεωγραφική και πολιτική ιστορία και η σύστασις η εθνολογική, η οποία διεπλάσθη εν τη Χερσονήσω του Αίμου από δέκα και τριών αιώνων. Δεν ηδυνάμην λοιπόν να ζητήσω αλλαχού τους συμμάχους μου ...».

*Ιστορία του Ελληνικού Έθνους,
Εκδοτική Αθηνών, 1978, τόμος ΙΔ, σελ. 285.*

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφέρετε τις αντίθετες θέσεις των Ενωμένων Πολιτειών και της Σοβιετικής Ένωσης, οι οποίες οδήγησαν τον κόσμο στον ψυχρό πόλεμο. Να εντοπίσετε επίσης τα χαρακτηριστικά του ψυχρού πολέμου.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄**Ο ψυχρός πόλεμος**

Το «δόγμα Τρούμαν»

«Φρονώ ότι οι Ενωμένες Πολιτείες οφείλουν να υποστηρίξουν τους ελεύθερους λαούς οι οποίοι αντιστέκονται στις πιέσεις που ασκούνται σ' αυτούς είτε από οπλισμένες μειοψηφίες στο εσωτερικό τους, είτε από δυνάμεις εξωτερικές. Φρονώ ότι οφείλουμε να βοηθήσουμε τους ελεύθερους λαούς, ώστε να μπορέσουν, μόνοι τους, να

καθορίσουν το μέλλον τους. Φρονώ ότι η βοήθειά μας πρέπει να λάβει τη μορφή οικονομικής ενίσχυσης».

*Αναφέρεται από τον Α. Φονταίν,
Ιστορία του Ψυχρού πολέμου.*

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

Αμέσως μετά τον τερματισμό των στρατιωτικών επιχειρήσεων εις την Ευρώπην και την Ασίαν, η καχυποψία μεγαλώνει και συσσωρεύονται εκατέρωθεν αι υπόνοιαι, αι παρεξηγήσεις, αι κατηγορίαί. Αι αντιθέσεις μεταξύ των Συμμάχων οξύνονται και εντός ολίγων ετών καταλήγουν εις σύγκρουσιν που προσλαμβάνει εις όλους τους τομείς –εκτός του ενόπλου αγώνος– τον χαρακτήρα πραγματικού πολέμου. Η δευτέρα μεταπολεμική περίοδος χαρακτηρίζεται από τον ψυχρόν πόλεμον που συνοδεύεται από την εντυπωσιακήν ανατροπήν των συμμαχιών. Ο ψυχρός πόλεμος αρχίζει το 1947. [...] Έξω από την Ευρώπην, έκαστον στρατόπεδον επιδιώκει να επεκτείνη την επιρροήν του και να σταθεροποιήσῃ τας θέσεις του και έτσι αναφύονται παντού διενέξεις, από τας οποίας ωρισμένοι, εις την Ασίαν, καταλήγουν εις τοπικούς πολέμους. Η κάθε παράταξις θεωρεί ή υποκρίνεται ότι θεωρεί τον αντίπαλόν της ικανόν να εξαπολύσῃ τρίτον παγκόσμιον πόλεμον. Η προετοιμασία του δημιουργεί στενήν αλληλεξάρτησιν μεταξύ των πολιτικών και των οικονομικών προβλημάτων, τα οποία προσδίδουν εις όλας τας εκδηλώσεις του συγχρόνου πολιτισμού νέαν φυσιογνωμίαν, αύξουσαν αστάθειαν και ταυτοχρόνως επιδεινώνουν τας παλαιάς αντιθέσεις.

*Maurice Crouzet, Παγκόσμιος Ιστορία του Πολιτισμού,
εκδ. Αφοί Συρόπουλοι, Αθήνα, 1971, σελ. 1028.*

ΟΛΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο επάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως, μόλις σας παραδοθούν. **Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.**
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά την 10.30' πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 18 ΜΑΪΟΥ 2004
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Ποια ήταν η εξωτερική πολιτική του Καποδίστρια μετά την άφιξή του στην Ελλάδα (1828);

Μονάδες 13

A.1.2. Ποια ήταν η ηγεσία της επανάστασης του 1922, ποιες οι απαιτήσεις της και ποιες εξελίξεις ακολούθησαν μέχρι το τέλος του έτους;

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α.** Η Παλινόρθωση
- β.** Η Μεγάλη Ιδέα
- γ.** Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Μονάδες 15

A.2.2. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Με το άρθρο 10 της Συνθήκης της Αδριανούπολης η Πύλη αποδέχεται το «σχέδιο των τριών τμημάτων».
- β.** Η παραχώρηση της Θεσσαλίας στην Ελλάδα έγινε το 1881.
- γ.** Το Αντιδιεθνιστικό Σύμφωνο είχε σκοπό τον αγώνα κατά του κομμουνισμού και την υποστήριξη των φασιστικών καθεστώτων.
- δ.** Στη διάσκεψη του Λιβάνου λύθηκε το πρόβλημα του αφοπλισμού των αντάρτικων ομάδων, αλλά δε συγκροτήθηκε κυβέρνηση εθνικής ενότητας.
- ε.** Τα Δωδεκάνησα ενσωματώθηκαν στην Ελλάδα στις 7 Μαρτίου 1948.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ Β΄**ΘΕΜΑ Β1**

Αξιοποιώντας τα στοιχεία που σας δίνονται στα παρακάτω κείμενα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να **προσδιορίσετε** την κοινωνική προέλευση των φιλελλήνων, να **αναφέρετε** τις αιτίες-πηγές της εμφάνισης του φιλελληνισμού και να **αποτιμήσετε** το φιλελληνισμό ως κίνημα.

Οι Φιλέλληνες

Επιγραμματικός είναι ο χαρακτηρισμός του φιλελληνισμού από τον Γερμανό ιστορικό *Mendelssohn Bartholdy*: «ο φιλελληνισμός, γράφει, είχε γίνει μια δύναμη. Ισοπέδωσε τις μέγιστες πολιτικές αντιθέσεις και ένωσε τα εχθρικά πολιτικά κόμματα σ' ένα κοινό ενθουσιασμό. Επέδρασε, όπως συνήθως ενεργούν μόνο τα θρησκευτικά κινήματα: γκρέμισε τους μεσότοιχους των κοινωνικών τάξεων και των εθνικών συνειδήσεων. Με τους αριστοκράτες πήγαν οι πληβείοι χέρι με χέρι, αρμονικά, ως προς αυτό το ζήτημα, με τους ριζοσπάστες οι συντηρητικοί, με τη γερμανική νεολαία και τους Γερμανούς σοφούς οι Γάλλοι νομιμόφρονες, όπως ο Chateaubriand, ο Richelieu και ο Villèle. Παντού ονειρεύονταν τη «ματοβαμμένη ορφανή του ευρωπαϊκού πολιτισμού» (δηλαδή την Ελλάδα). Αλλά ο ενθουσιασμός τότε μόνο θα είχε σημασία, όταν θα υψωνόταν πάνω από τον λόγο, για να γίνει πράξη. Και πραγματικά ο φιλελληνισμός θ' αποκτούσε όχι μόνο πιστούς από όλες τις κοινωνικές τάξεις και τα έθνη, αλλά και τους αποστόλους και τους μάρτυρές του... *Μάταιες ήταν οι απαγορεύσεις της αστυνομίας και των κυβερνήσεων, μάταια νουθετούσε η στοχαστική φρόνηση μερικών «γέροντων», μάταια ακόμη κουνούσε αποδοκιμαστικά το ολύμπιο κεφάλι του ένας Goethe. Είχε πια ξυπνήσει ο πόθος για μια μεγάλη παγκόσμια επιχείρηση. Σταυροφορικές ιδέες κυκλοφορούσαν σε όλο τον κόσμο».*

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Ο φιλελληνικός αυτός ενθουσιασμός ήταν γενικός, έγινε «θρησκεία της νεότητας και των γερατειών», κατά την έκφραση του ιδίου Γερμανού ιστορικού. «Ελληνομανία» την ονομάζει η αυστριακή κατασκοπεία και τους φιλέλληνες «ελληνομανείς», επισημαίνοντας ιδίως την κίνηση του Αμβούργου.

(Απ. Βακαλόπουλου, *Ιστορία Νέου Ελληνισμού*, Ε΄, σελ. 576-77)

Ο κίβδηλος φιλελληνισμός

.....

Εκτός από τους ιδεολόγους που στρατολογούνταν στα φιλελληνικά κέντρα, καταγράφονταν και τυχοδιώκτες, καθυστερημένοι πλανόδιοι ιππότες, που έφταναν στην Ελλάδα τελείως άποροι, όπως π.χ. ορισμένοι στο Αμβούργο, που ήλπιζαν να κάνουν την τύχη τους στην ξένη χώρα, να πάρουν παράσημα, μεγάλους βαθμούς και διπλώματα. Γι' αυτούς η Ελλάδα ήταν η χώρα με το ένδοξο παρελθόν, αλλά και με το άγνωστο και γεμάτο υποσχέσεις μέλλον. Αγανακτισμένος αγνός Αμερικανός φιλέλληνας, ο Jarvis, λέγει, ότι είχαν κατεβεί στην Ελλάδα με την πρόφαση να τη βοηθήσουν, αλλά στην πραγματικότητα από επιθυμία να διαφημιστούν οι ίδιοι, να βοηθήσουν τους εαυτούς των και να ικανοποιήσουν τα συμφέροντά τους. Ντρέπεται και ο φίλος του συμπατριώτης Miller για λογαριασμό αυτών που ζητούν χρήματα. Πάντως, απ' όποιες ιδέες και αν εμπνέονταν οι νέοι αυτοί αξιωματικοί, υπαξιωματικοί, οπλίτες, φοιτητές κ.λ.π., γεγονός πρέπει να θεωρηθεί, ότι πολλοί ονειρεύονταν να κάνουν στο έδαφος της κλασσικής Ελλάδας μια σταδιοδρομία που η πατρίδα τους τους την αρνούσαν. Όλοι τους όμως συγκινούνται με την ιδέα ότι ένας σκλαβωμένος από αιώνες λαός θέλει ν' αποκτήσει την ελευθερία του, ότι αγωνίζεται ακόμη και για τη ζωή του, καθώς και για την τιμή των γυναικών και των

παιδιών του. Και το θεωρούν τιμή τους να πολεμήσουν για μια υπόθεση τόσο δίκαιη και ευγενικιά.

(Απ. Βακαλόπουλου, *Ιστορία Νέου Ελληνισμού*, ΣΤ', σελ. 993)

Μονάδες 25

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:

α. Να εξηγήσετε τους λόγους της μεταστροφής της Γαλλίας και της Αγγλίας μετά την επάνοδο του βασιλιά Κωνσταντίνου.

Μονάδες 13

β. Να επισημάνετε τα σφάλματα και τις παραλείψεις της ελληνικής στρατιωτικής ηγεσίας.

Μονάδες 12

Η στάση των ξένων Δυνάμεων απέναντι στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1919-1922.

Μόνον την 22αν Μαρτίου 1922 (νέο ημερολόγιο) κατωρθώθη η σύγκλησις αύτη, (διάσκεψη του Παρισιού), αλλ' υπό περιστάσεις, αληθινά δυσμενείς, δια την Ελλάδα.

Η Γαλλία ήδη είχε υπογράψει, από του Οκτωβρίου 1921, την οριστικήν συνθήκην με τον Κεμάλ και δεν απέκρυπτε πλέον από την Αγγλικήν Κυβέρνησιν τας υποχρεώσεις που είχε αναλάβει απέναντι του Κεμάλ, όπως επιδιώξη ριζικά μεταρρυθμίσεις της Συνθήκης των Σεβρών. Ο γαλλικός τύπος εξ άλλου είχε ξεσπαθώσει υπέρ των Τούρκων. Και η γαλλική κοινή γνώμη είχε καταληφθή από ένα αδικαιολόγητον και ανεξήγητον φιλοτουρκισμόν.

Ως προς την Αγγλίαν, αύτη απέδιδε τον αναβρασμόν των Ινδιών, που ήτο τότε πολύ μέγας, εις την

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

παράτασιν του Μικρασιατικού πολέμου και εν γένει εις την στάσιν που ετήρει αυτή στην Ανατολή. Επίστευεν επομένως η Αγγλική Κυβέρνησις, ότι η ταχεία συνομολόγησις της ειρήνης απετέλει εθνικήν ανάγκην. Αυτά είχε δηλώσει εις την Βουλήν των Λόρδων ο Υπουργός των Εξωτερικών Κώρζον.

Αλλ' η Αγγλική Κυβέρνησις, για να επιτύχει την ειρήνην, είχε στα χέρια της ένα δυνατό όπλο, που της το έδωσεν η Ελληνική Κυβέρνησις όταν εις αυτήν ενεπιστεύθη την όλην Ελληνικήν υπόθεσιν. Δεν είχε παρά να περιορίση τας ελληνικάς αξιώσεις και η ειρήνη θα συνωμολογείτο.

(Κ. Ζαβιτζιάνου, *Αναμνήσεις...*, Β΄, σελ. 127-128)

Το μέτωπο έπειτα από λίγο έχει διασπαστεί. Το Α΄ σώμα στρατού αναγκάζεται να εγκαταλείψει το Αφιόν Καραχισάρ. Ακολουθούν την υποχώρησι ην οι Έλληνες και οι Αρμένιοι, αναστατώνοντας τη συνοχή των δυνάμεών μας. Μέσα σ' αυτή τη σύγχυσι χάνεται ο μοναδικός ασύρματος του Α΄ σώματος στρατού με αποτέλεσμα να μην έχει τα μέσα να επικοινωνήσει με τη Στρατιά. Κι ενώ δεχόταν τις επιθέσεις του κύριου όγκου του τουρκικού στρατού, το Β΄ σώμα δεν έσπευδε να το ενισχύσει περιμένοντας διαταγές από τη Σμύρνη. Ο Κεμάλ διεύθυνε οπτικά τη μάχη και ο Χατζανέστης από απόστασι 500 σχεδόν χιλιομέτρων. Ο αντιστράτηγος Σπυρίδωνας γράφει: «Ομολογουμένως τοιαύτη σκανδαλώδης εύνοια προς τον Μουσταφά Κεμάλ δεν ήτο ποτέ δυνατόν να ευχηθή, ουδέ κατ' όναρ* να φαντασθή ούτος δι' εαυτόν και δια τον στρατόν του!».

(Δημ. Φωτιάδη, *Ενθυμήματα*, τομ. Α΄, σελ. 203)

*ουδέ κατ' όναρ=ούτε στ' όνειρό του.

ΑΡΧΗ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως, μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μετά την 10,30' πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ**ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**